

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

DE REGERINGSDADEN

De oprichting van de Raad van State heeft een grote uitbreiding gegeven aan de rol van de administratieve rechter en stelt een nieuw vraagstuk : dit der grenzen van zijn bevoegdheid, nl. aan de ene zijde met het politiek gezag (wetgever en regering), aan de andere zijde met de rechterlijke macht.

Die vraag stelt zich in het licht van drie grote principes :

- a) de nationale soevereiniteit, met als gevolg het overwicht van de wet;
- b) de scheiding der machten;
- c) de wettelijkheid, welke aan iedere openbare of private activiteit de plicht oplegt zich uit te oefenen in een rechtskader, hetgeen insluit dat iedere rechts-overtreding mag gebracht worden vóór de bevoegde rechter.

Deze principes verklaren zowel de grenzen als het domein van de rechtsmachten. De parlementaire handelingen worden hierdoor niet onderworpen aan deze rechtsmachten. Het zijn de handelingen zowel van de Kamers als van haar organen en innerlijke onderverdelingen (commissies, burelen, enz.).

Uit diezelfde principes vloeit ook dat het recht van de openbare besturen onderworpen is aan de bestuurs-rechtsmachten, en dat het privaatsrecht onderworpen is aan de rechterlijke macht.

In het kader der verhoudingen tussen uitvoerende macht en administratieve rechtsmachten stelt zich op een meer nauwkeurige wijze de vraag naar de bevoegdheid van deze laatste.

In dit verband kunnen twee beperkingen gemaakt worden aan de rechterlijke controle :

- 1° de discretionnaire macht van de regerings- en administratieve functie, hetgeen Duez noemt « la réserve du pouvoir discretionnaire » (1);
- 2° de regeringsdaden.

De discretionnaire macht van de regerings- en administratieve functie.

Een overheid handelt ingevolge haar discretionnaire machten wanneer zij vrijelijk handelt en geen enkele rechtsregel haar op voorhand oplegt hoe zij zich dient te gedragen (2). De hoogste vorm van discretionnaire macht behoort aan de wetgever, die in algemene regel door geen enkele imperatieve norm gebonden is. In mindere, maar toch ook belangrijke mate behoort die

macht aan de Administratie en aan de rechterlijke macht.

De discretionnaire macht van de openbare diensten verschilt van de arbitraire macht doordat, indien zij niet aan bijzondere wettelijke beperkingen onderworpen is, zij gebonden blijft aan de algemene regel van de openbare diensten : slechts handelen met het oog op het openbaar belang. De Raad van State is niet bevoegd dit algemeen belang te beoordelen. Men leest aldus in een recent arrest : « dat het de Raad van State niet behoort zich bij de beoordeling van dit openbaar belang in de plaats te stellen van het daartoe wettelijk aangewezen lichaam » (3). De Raad van State werd niet opgericht om op het domein te treden van de administratieve opportuniteit : « Il n'a pas été créé pour cela », zegt Michoud, « pas plus que les tribunaux judiciaires pour apprécier l'opportunité des actes de l'individu quand il n'est pas allégué que ces actes violent le droit. La liberté d'action de l'administration dans sa sphère est aussi respectable que celle de l'individu » (4). Wel te verstaan blijft de uitoefening van ieder administratieve macht eng gebonden aan het nastreven van haar eigen doel en zal zij niet mogen gebruikt worden voor andere, zelfs administratieve, doeleinden. Hauriou (5) drukt dit uit met de volgende formule : « L'exercice de chaque pouvoir administratif est étroitement renfermé dans la poursuite de son but propre et ne saurait être employé à d'autres buts, même administratifs ».

Binnen de perken van de discretionnaire macht van de administratie is een rechtbank niet geschikt om een taak te beoordelen waarin toekomstplannen een grote rol dienen te spelen. Een rechtbank heeft de informatiemiddelen niet van een administratie, noch de mogelijkheid zoals deze laatste zekere elementen in overweging te nemen van economische, politieke, financiële of strategische aard, die een invloed kunnen hebben op de oplossing van zekere vraagstukken. Inzake het uitvoeren van werken van openbaar nut, administratieve voorgedij, politieverordeningen, individuele maatregelen inzake uitdrijving van vreemdelingen, heeft de wetgever de discretionnaire macht voor doel gehad omdat hij gewild heeft dat de beoordeling van de administratie zelfs rekening zou houden met toekomstige gevaren. Dikwijls ook laat de wetgever de beoordelingsvrijheid aan de administratie wanneer hij zich niet bij machte voelt op voorhand een criterium

aan te duiden, omdat de feiten welke een maatregel kunnen noodzakelijk maken, zodanig van elkaar kunnen verschillen of dikwijls zulke onverwachte aspecten kunnen vertonen dat de wetgever ze niet op voorhand kan voorzien, noch deze in een definitie kan insluiten. In die gevallen treedt men op het domein der toelatingen van alle aard, weigeringen, intrekking van toelatingen.

In principe staat vast: de uitvoerende macht behoudt haar ganse handelingsvrijheid indien zij niet juridisch gehouden is zekere handelingen te stellen (6).

De Raad van State deed verschillende toepassingen van de theorie van de discretionnaire macht en heeft geoordeeld dat hij niet bevoegd was om te zeggen of een officier al dan niet de vereiste hoedanigheden bezit om de functies van zijn graad te blijven vervullen (7), of een persoon daadwerkelijk gestreden heeft als Belgisch militair tegen de vijand (8), of een persoon opgehouden heeft van goed gedrag en zeden te zijn en van onberispelijke burgertouw (9).

Voor al in disciplinaire aangelegenheden heeft de Raad van State dikwijls zijn bevoegdheid omschreven. Aldus verklaart de Raad van State de feiten niet te mogen beoordeelen, noch de doeltreffendheid van de genomen maatregel (10), noch de omvang van de disciplinaire straf (11), noch de omstandigheden na te gaan in dewelke de feiten bedreven werden (12); maar hij kent zich nochtans het recht toe na te gaan of de betwiste maatregel genomen werd in het kader van de machten door de wet toegekend en zelfs om na te gaan en te zeggen of de als motieven aangevoerde feiten wel bestonden (13).

In algemene regel zijn de discretionnaire handelingen echter aan zekere beperkingen onderworpen. Zij kunnen het voorwerp worden van een rechtsgeding wanneer zij de regelen van bevoegdheid, vorm en doel door de wet bepaald niet eerbiedigen of wanneer zij de grenzen van de opofferingenn overschrijden welke de administratie aan de enkelingen mag opleggen voor het algemeen belang.

De huidige strekking van de rechtspraak van de Franse Conseil d'Etat is, bij de beoordeling van de wettelijkheid, meer en meer te treden op het domein van de discretionnaire macht van de administratie (14) en zelfs deze te verwerpen in nochtans zeer omstrede gevallen (15), alsook in alle mogelijke gevallen na te gaan of de administratie de voorwaarden heeft gevergd door de wet gesteld aan de uitoefening van haar machten zonder zich door zuiver feitelijke aangelegenheden te laten weerhouden. Het principe dat aangenomen wordt is datgene dat de rechter bevoegd is zuiver feitelijke aangelegenheden na te gaan wanneer deze noodzakelijk zijn tot het opzoeken van de wettelijkheid (16).

Slechts de geschiktheid van de handeling zal aan de beoordeling van de administratieve rechter ontsnappen. Onder dit voorbehoud worden alle administratieve handelingen aan een controle van de wettelijkheid onderworpen die, volgens Alibert, sterk gelijk is op een controle van de administratieve en juridische moraliteit (17). De meest discretionnaire handeling moet, om wettelijk te zijn, gesteld zijn geweest voor het welzijn van de dienst, de handeling zelf noch de motieven mogen een gebrek in rechte of in feite vertonen. De Franse rechtspraak gaat dus zover het bestaan van de motieven door de Administratie aangevoerd, te controleren, hetgeen neerkomt op het nagaan van de materialiteit van de feiten en van hun juridische qualificatie. Dit laat aan de bestuursrechtsmacht toe van zeer nabij de controle van de opportuniteit te doen en zelfs op haar domein te treden.

De regeringsdaden.

De regeringsdaden vormen een andere beperking aan de bevoegdheid van de Raad van State. Zij ontsnappen aan zijn censuur om zeer verschillende redenen. Die redenen zijn zowel historisch als juridisch.

Historisch vindt deze theorie haar oorsprong in de rechtspraak van de Conseil d'Etat welke samenloopt met theorieën aan die rechtspraak aangepast (18):

1° de theorie van de politieke beweegredenen.

Wat een regeringsdaad kenmerkt is het doel dat beoogd wordt. Tijdens de Franse Revolutie beoordeelde de administratie zelf de geschillen uit haar activiteit ontstaan en was de regeringsdaad overbodig. Onder het Keizerrijk (19) werden de beslissingen van de Conseil d'Etat onderworpen aan het staatshoofd onder het stelsel van de zgn. « justice retenue ».

Bij de terugkeer van de Bourbons wordt de Conseil d'Etat, werk van Napoleon, heftig aangevallen door het regime. Daarom gaat de Conseil d'Etat, om te blijven voortbestaan, een bescheiden rol spelen door spontaan zijn activiteit te beperken ten voordele van de rechterlijke macht en door het scheppen van het begrip « regeringsdaad ».

Tijdens het tweede Keizerrijk breidt de Conseil d'Etat zijn bevoegdheid uit, wat de controle der wettelijkheid aangaat, maar blijft hij aan de andere zijde toegevingen doen op het gebied van de regeringsdaden.

Volgens Dufour (20) is een regeringsdaad deze die voor doel heeft de maatschappij op zichzelf genomen, of de regering die haar vertegenwoordigt, te verdedigen tegen haar vijanden. Hierdoor kan iedere daad van de uitvoerende macht en van haar agenten een regeringsdaad worden door de beweegredenen die deze daad ingegeven heeft: verdediging van de Staat of van het regime.

Het gevaar van zulke theorie voor de wettelijkheid is dat zij een onbeperkte uitbreiding der regeringsdaden toelaat, gezien de bewering dat een daad een politiek karakter heeft, louter subjectief is, hetgeen iedere controle uitsluit. Een wettekst (waarvan de interpretatie nooit zeker was) kwam de theoretici van de regeringsdaden nog versterken. Het is artikel 47 van de wet van 3 Maart 1849, later overgenomen door artikel 26 van de wet van 24 Mei 1872: « Les Ministres ont le droit de revendiquer devant le Tribunal des Conflits les affaires portées à la section du contentieux et qui n'appartiendraient pas aux Tribunaux administratifs ». Vivien, de verslaggever van de wet van 1849, gaf hierop volgende commentaar: « Il est des droits dont la violation ne donne pas lieu à un recours par la voie contentieuse... Dans un gouvernement représentatif il est des circonstances où en vue d'une grande nécessité publique les Ministres prennent des mesures qui blessent les droits privés. Ils en répondent devant le pouvoir politique. Les rendre justiciables des tribunaux administratifs, ce serait paralyser une action qui s'exerce en vue de l'intérêt commun. Les mesures de sûreté générales, l'application des actes diplomatiques ne rentrent non plus dans le contentieux administratif, on ne saurait sans danger les livrer à l'appréciation d'une juridiction quelconque ».

De draagkracht van deze uitleg is onzeker, gezien het verslag van Vivien ook een ander artikel op het oog had dat volledig omgewerkt werd door het Parlement; nochtans dient opgemerkt dat de Conseil d'Etat niet op deze tekst gewacht had om het bestaan van regeringsdaden aan te nemen.

2° De empirische opvatting van de regeringsgaden.

Onder de IIIe Republiek komt een nieuwe opvatting naar voren. Door de theorie van de politieke beweegredenen kon een daad ofwel een bestuursdaad zijn (onderworpen aan de rechterlijke controle) ofwel een regeringsdaad. Door de nieuwe opvatting zullen de twee categorieën sterk gescheiden worden en zal de ene de andere uitsluiten. Men zal trachten de regeringsdaad te onderscheiden van de bestuursdaad. Een typische bepaling in die zin is deze van Hauriou (21): « Gouverner, c'est solutionner les affaires exceptionnelles et veiller aux grands intérêts nationaux; administrer c'est faire les affaires courantes du public ». Met iedere functie van de uitvoerende macht zal men trachten een categorie daden te laten samentreffen: de bestuursdaden welke aan de rechterlijke controle onderworpen zullen worden en de regeringsdaden, welke eraan zullen ontsnappen. Gezien het onderscheid tussen bestuursraad en regeringsdaad van politieke aard is (naar de vorm verschillen ze niet van elkaar) kon geen nauwkeurig criterium gevonden worden om ze te onderscheiden en heeft men zich moeten beperken tot het opsommen van de regeringsdaden. De verschillende opvattingen over de daden die in deze opsomming moesten voorkomen, had een nauwkeurige studie en discussie voor gevolg van het rechtskarakter ervan en was de aanvang van een evolutie welke aanstuurde op een stelselmatige beperking.

3° De negatieve theorie van de regeringsdaden.

Einde der XIXe eeuw werd de leer van de regeringsdaden fel bekampt door de Franse doctrine. De auteurs trachtten te bewijzen dat er geen plaats meer was voor de regeringsdaad. Gezien een vast criterium om bestuursdaden van regeringsdaden te onderscheiden onmogelijk is, had deze theorie voor hen geen redelijke grondslag. Interpretatief wordt aan de wet van 1872 een andere draagwijdte gegeven; deze zou slechts de gedingen aangaan waarvan de administratieve rechtbanken zouden gekend hebben ten nadele van de rechterlijke macht in strijd met de regel van de scheiding van de administratieve en de rechterlijke overheden. Deze reactie vond plaats in het kader van een uitgesproken evolutie in de rechtspraak van de Conseil d'Etat, ertoe strekkende de gronden van ontvankelijkheid van de verhalen uit te breiden door een meer en meer liberale opvatting van het begrip persoonlijk belang en het altijd meer beperken van de daden niet vatbaar voor controle.

Welke waren de regeringsdaden volgens de vóór-oorlogse rechtspraak van de Conseil d'Etat?

1° de daden welke betrekking hebben op de verhoudingen tussen regering en parlement;

2° de uitoefening van het genaderecht;

3° zekere innerlijke veiligheidsmaatregelen in crisistoestanden, gericht hetzij tegen landgenoten of vreemdelingen;

4° de werking van de diplomatieke diensten;

5° zekere oorlogsfeiten;

6° de maatregelen van politie genomen tegen vreemdelingen tijdens een nationale oorlog;

7° de vragen welke de studie insluiten van vraagstukken aangaande de internationale soevereiniteit van de Staat.

Systematisch gezien maakt dit drie groepen regeringsdaden uit:

1° de daden gesteld in de verhoudingen tussen regering en parlement: door aan deze daden een

rechterlijke oplossing te geven loopt de rechter gevaar een uitspraak te doen in tegenstrijd met de Kamers die, gezien het politiek belang van de gestelde daden, bijna zeker een politieke beoordeling zullen geven van het gedrag van de regering, b.v. ingeval van ontbinding der Kamers;

2° de daden gesteld door de regering in verhouding met een vreemde mogendheid: door de diplomatieke diensten te beoordelen zou de rechter moeilijkheden kunnen bezorgen aan de regering. B.v. onderhandeling, ratificatie, opzegging en interpretatie door de diplomatieke diensten van internationale verdragen; de diplomatieke bescherming van de burgers in d'n vreemde; de politiematregelen tijdens een nationale oorlog; de vragen welke de studie insluiten van vraagstukken aangaande de internationale soevereiniteit van de Staat;

3° een reeks daden waarin de regering traditioneel een zeer grote vrijheid had: b.v. het genaderecht, de uitvoering van een internationaal verdrag uitsluitend wat de innerlijke orde aangaat; de bescherming en de politie van burgers die in het buitenland vertoeven, de vergoeding van de schade geleden door een burger ten gevolge van oorlogsfeiten.

Deze lijst houdt in zich een tendenz tot inkrimping, hetzij de administratieve rechter stoutmoediger wordt omdat zijn gezag op steviger grondvesten rust, hetzij meer gegronde redenen gevonden worden om een onthouding te wettigen.

Huidige stand van de Franse rechtsleer en rechtspraak.

Het is nu niet meer de natuur of het voorwerp van een bepaalde daad welke haar in de categorie doet treden van de regeringsdaden. De rechtspraak maakt geen onderscheid meer tussen bestuur en regering, tussen bestuur en politiek.

In de merkwaardige besluiten van regeringscommissaris Celier die een recent arrest van de Conseil d'Etat voorafgaan (22) worden de regeringsdaden vanuit een nieuw oogpunt gezien: « Ce qui caractérise l'acte de gouvernement, c'est qu'il est accompli par le pouvoir exécutif dans ses relations avec une autorité échappant au contrôle du juge administratif. C'est en quelque sorte, un acte mixte, et le Conseil d'Etat, qui n'est qu'un démembrement du pouvoir exécutif ne peut connaître une décision à laquelle le pouvoir exécutif n'est pas seul intéressé. »

J. Donnedieu de Vabres (23) drukt dezelfde gedachte als volgt uit: « Si le Conseil d'Etat décline sa compétence ce n'est pas en raison du caractère politique de la décision attaquée et de la décision à rendre, caractère que souligne à tort l'acte de gouvernement et qui ne paralyse nullement le contrôle juridictionnel dans nombre d'autres cas, mais parce qu'il s'agit de matières échappant à l'action exécutive dans l'ordre juridique interne. »

Twee gevallen kunnen zich, volgens Celier, in dit verband voordoen:

a) de daden die de verhoudingen betreffen tussen de regering en de Kamers. De Raad van State zal zich hier onbevoegd verklaren, niet om het domein van de politiek te eerbiedigen, dat van nature verschillend zou zijn van de administratie, maar omdat het hem niet toebehoort een beslissing te beoordelen waarover het parlement zelf een beoordeling zal doen, niet in het kader van zijn politiek controlerecht, maar bij toepassing van een juridische regel;

b) de daden gesteld in de verhoudingen met een buitenlandse mogendheid, omdat zij de verhoudingen

van de regering aangaan met een overheid welke, zelfs niet onrechtstreeks, onderworpen mag worden aan de censuur van de rechter van de machtsverschrijving. De onontvankelijkheid zal echter slechts opgeworpen worden wanneer de beslissing van de Raad van State over een aangelegenheid zou oordelen, welke niet uitsluitend behoort tot het gebied van de regering en waarover een verschillende oplossing zou kunnen gegeven worden door de belanghebbende buitenlandse mogendheid. Aldus zal de Raad van State geen interpretatie geven van diplomatieke overeenkomsten, daar een buitenlandse mogendheid deze interpretatie zou kunnen betwisten (25). Indien de Staat echter optreedt in de plaats van de buitenlandse mogendheid, acht de Conseil d'Etat zich bevoegd, omdat de beslissing zich dan inlast in het kader van het administratief recht (25).

Het is dus niet het voorwerp van de beslissing die de onontvankelijkheid voor gevolg heeft, maar alleen de omstandigheid dat een beslissing al dan niet een uitspraak voor gevolg zal hebben over een aangelegenheid welke niet uitsluitend in de bevoegdheid ligt van de regering.

De theorie laat niets aan zuiverheid te wensen over. Slechts de oorlogsverrichtingen en de oorlogsfeiten blijven nog in de categorie van de regeringsdaden. Deze achterstal in de evolutie van de rechtspraak schijnt echter te wijten te zijn (26) aan de wetgevende tussenkomsten, welke bijzondere modaliteiten hebben opgelegd voor het herstel van de schade toegebracht aan personen en goederen door oorlogsfeiten. Door zelf de voorwaarden en het bedrag van de vergoedingen te bepalen en door speciale rechtbanken op te richten, hebben de administratieve rechtbanken geoordeeld dat het niet mogelijk was op deze slachtoffers de pretoriaanse regelen van het herstel toe te passen. Door extensieve veralgemening worden al de oorlogsdaden gerangschikt tussen de regeringsdaden, voor zover echter deze rechtstreeks en noodzakelijk verband houden met de eigenlijke militaire operaties. Zekere oorlogsfeiten nochtans, zoals de buitmaking van schepen, de inbeslagname van vijandelijke koopwaar, mogen beschouwd worden als definitief geschapt van de lijst der regeringsdaden (27).

Men kan merken, door deze rechtspraak, dat het begrip regeringsdaad volledig onaangepast geworden is aan de handelingen die het bedoelt en vooral wat de twee categorieën handelingen aangaat, door Celier weerhouden. De regeringsdaden, bepaald als «de arbitraire weigering van de administratieve rechter recht te spreken», bestaan slechts voor de oorlogsfeiten en in de meeste gevallen nog wettigt het bestaan van afzonderlijke rechtsmachten de onthouding van de administratieve rechter.

Op het passief van de rechtspraak van de Conseil d'Etat dient nochtans een recente beslissing vermeld van het Tribunal des Conflits (28), beslissing die volgens Rivero, «a ramené la jurisprudence au temps des crinolines». Inderdaad heeft dit arrest de theorie van de politieke beweegredenen toegepast om «regeringsdaden» te verantwoorden. Aan de andere zijde beriep het arrest zich ook op de internationale verhoudingen bestaande tussen Frankrijk en Andorra om de onthouding van de administratieve rechtsmacht te wettigen. Om verschillende redenen, waaronder deze dat Andorra geen internationale rechtspersoonlijkheid heeft, was zulke stelling evenmin houdbaar.

De regeringsdaden in Belgisch recht.

Volgens de gezamenlijke Belgische doctrine van vóór

1940 moesten de regeringsdaden uitgesloten worden van ieder verhaal.

Voor L. Moureau (29) zou het onaanvaardbaar zijn zekere handelingen, aan welke rechtsmacht ook te onderwerpen, zoals de benoeming en het ontslag van ministers, de bijeenroeping, de verdaging en de ontbinding der Kamers. In plaats van een lijst regeringsdaden op te stellen acht hij het verkieslijker zulks over te laten aan de rechtspraak. Maar om de Raad van State te beletten inbreuk te maken op de voorrechten van de regering, stelde hij voor in de nieuwe organieke wet op de Raad van State een gelijkaardig verhaalmiddel in te stellen ten gunste van de regering als het artikel 26 van de wet van 24 Mei 1872 in Frankrijk.

In België zou de regering het geding echter niet brengen vóór een Tribunal des Conflits, maar vóór het Hof van Verbreking. Ook andere auteurs, zoals Velge, Maurice Vauthier en het verslag van de commissie Goddijn spraken zich uit ten gunste van een stelsel dat de regeringsdaden zou voorbehouden.

Tijdens de besprekingen van de wet van 23 December 1946, houdende inrichting van de Raad van State, gaf de Minister van Binnenlandse Zaken (30) een indrukwekkende lijst voorbeelden van regeringsdaden: benoeming en ontslag van de ministers, het recht van de Koning de legers te bevelen, oorlog te verklaren en verdragen te sluiten, het recht de Kamers bijeen te roepen, deze te ontbinden of te verdagen en de sluiting uit te spreken van de gewone zitting, het genaderrecht, het recht adellijke titels te verlenen, de daden welke betrekking hebben op de verhoudingen met de Kamers, zekere maatregelen van openbare veiligheid in crisistoeestand genomen, zowel tegen ingezetenen als tegen vreemdelingen, de werking van de diplomatieke diensten, zekere oorlogsfeiten, de politiemaatregelen genomen tegen vreemdelingen in oorlogstijd, de aangelegenheden welke de studie insluiten van vraagstukken aangaande de internationale soevereiniteit van de Staat.

Men zal merken dat deze opsomming sterk gelijkt aan deze die gegeven werd wanneer de stand beschreven werd van de voor-oorlogse rechtspraak van de Conseil d'Etat. Gezien de evolutie van deze laatste rechtspraak sinds de oprichting van de Raad van State zou de opsomming gegeven vóór de Kamers remmend kunnen werken voor een normale ontplooiing van zijn bevoegdheid, indien de Minister van Binnenlandse Zaken en parlementsleden niet uitdrukkelijk gewezen hadden naar de rechtspraak van de Conseil d'Etat en voor het overige naar de eigen rechtspraak van de Raad van State.

Dr A. Mast (31) merkt daarbij ook op dat indien de regeringsdaden niet voor vernietiging vatbaar waren, ze volgens hem wel een verhaal toelieten op grond van artikel 7 van de wet houdende inrichting van de Raad van State (aanvragen om herstelvergoeding betreffende een buitengewone schade).

Het arrest van de Raad van State van 19 Mei 1950 (32).

Feiten: de uitdrijving van drie vreemdelingen werd besloten door een niet gemotiveerd ministerieel besluit, genomen bij toepassing van de besluitwet van 28 September 1939. Deze wet stelt nochtans perken aan het uitdrijvingsrecht: intreding of verblijf in het Rijk zonder toelating, aanwezigheid welke schadelijk of gevaarlijk geacht wordt voor de veiligheid of de economie van het land. De perken gesteld aan het uitdrijvingsrecht verplichtte de administratie de uit-

drijving te motiveren om deze te wettigen. Het gebrek aan motivering had de vernietiging van het besluit voor gevolg.

De theorie van de regeringsdaden werd ingeroepen om de Ministeriële Besluiten te onttrekken aan de censuur van de Raad van State. Ten onrechte :

1° zelfs volgens de vooroorlogse rechtspraak van de Conseil d'Etat was de uitdrijving van vreemdelingen geen regeringsdaad, tenzij een bijkomende vereiste : de crisistoestand;

2° de uitdrijving van vreemdelingen is een daad welke zonder twijfel behoort tot de discretionnaire machten van de administratie volgens de hierboven uiteengezette kenmerken;

3° de discretionnaire macht van de administratie houdt niet in dat zij zich niet moet onderwerpen aan de wettelijkheid.

Dient ten andere gezegd dat de « regeringsdaden » en de andere administratieve handelingen zich niet door hun vorm onderscheiden, dat zij alle wetgevende daden zijn en dus al de regels moeten volgen van de wetgevende techniek? De Raad van State heeft dit herinnerd in een recent advies (33) : « Het verslag aan de Regent zegt van de beslissingen tot weigering of intrekking van de erkenning (van syndicale organisaties) dat zij zijn « maatregelen van politieke aard, die de ministeriële verantwoordelijkheid voor het Parlement en de openbare mening gaande maken »; het zijn niettemin bestuurshandelingen in de zin van artikel 9 van de wet van 23 December 1946. »

In het arrest van 19 Mei 1950 had het gebrek aan motivering voor gevolg dat de grond van het vraagstuk niet moest bestudeerd worden, gezien de uitdrijvingsakte naar de vorm gebrekkig was.

Ten onrechte hebben dan ook sommigen gemeend dat de Raad van State door dit arrest stelling had genomen in het vraagstuk van de regeringsdaden of een duidelijke aanwijzing in zekere richting zou gegeven hebben.

De moeilijkheden welke ontstaan zijn over de bevoegdheid van de Raad van State zijn het gevolg van twee tendenzen : de ene te wijten aan de rechtzoekende die bevoegdheid van de Raad van State zoveel mogelijk tracht uit te breiden, om hem te doen treden buiten het kader van de uitvoerende macht waarbinnen hij opgericht is; de andere voortkomende van de uitvoerende macht, die deze bevoegdheid tracht te beperken, hoewel de controle juridisch te verantwoorden is. Wat er ook van weze, men zal de voordelen niet genoeg overschatten van een toestand waarin de Raad van State niet heen- en weergetrokken wordt door de aanzoeken ofwel van de billijkheid ofwel van

de politiek. Een strikt juridische opvatting van zijn bevoegdheid, welke de theorie van Celier over de regeringsdaden toelaat, kan slechts de positie van de Raad van State verstevigen en hem buiten de harts-tochten houden van het forum. De rechtspraak van de Raad van State kent tot op heden niet de regeringsdaden in de politieke betekenis welke aan het woord gegeven wordt, niemand zal het grote voordeel ontkennen dat nooit op dit gebied een antecedent zou ontstaan.

M. DILLES.

- (1) P. Duez, Les actes de gouvernement, Parijs 1935, blz. 13
- (2) J. Michoud, Etude sur le pouvoir discrétionnaire de l'administration, Revue Générale de l'Administration, 1914, dl. III blz. 9.
- (3) R.v.S. 27 Juni 1950, Brasseur en co, R.W. 11 Febr. 1951, blz. 874.
- (4) Michoud, ibid. 1915, dl. I blz. 197. Zie ook R.v.S. 26 Augustus 1949, Rev. Jur. Drt. Adm. blz. 187.
- (5) Hauriou, noot onder C.E., fr. 12 Maart 1909, Sir. III, 33.
- (6) R.v.S. 26 Aug. 1949, R.J.D.A. blz. 187.
- (7) R.v.S. 20 Febr. 1950, R.J.D.A. blz. 106.
- (8) R.v.S. 7 Maart 1950, R.J.D.A. blz. 174.
- (9) R.v.S. 25 April 1950, R.J.D.A. blz. 193.
- (10) R.v.S. 23 Jan. 1950, R.J.D.A. blz. 83.
- (11) R.v.S. 24 Okt. 1949, R.J.D.A. 1950, blz. 11 noot J. Mertens.
- (12) R.v.S. 20 Febr. 1950, R.J.D.A. blz. 106 en R.v.S. 13 Maart 1950, R.J.D.A. blz. 129.
- (13) R.v.S. 24 Okt. 1949, loc.cit.
- (14) C.E. fr. 18 Mei 1945, Sir. 1947 III 37, noot P.H.
- (15) C.E. fr. 5 Dec. 1947, Sir. 1948 III 14, noot M.L.
- (16) C.E. fr. 9 Jan. 1948, Sir. 1948 III 13, noot M.L.
- (17) R. Alibert : Le contrôle juridictionnel de l'Administration, Parijs 1926, blz. 84.
- (18) Duez, o.c. blz. 30 en vg.
- (19) zie hierover uitvoerig Ch. Durand, Etudes sur le Conseil d'Etat Napoléonien, Parijs 1949, blz. 89-90, blz. 98 en blz. 104-105.
- (20) Traité de droit administratif appliqué, dl. V blz. 128 aangehaald door Duez, loc. cit.
- (21) Précis de droit administratif, blz. 15.
- (22) C.E. fr. 28 Maart 1947 (Gombert) Sir. 1947 III 89.
- (23) Etudes et Documents, 1949, blz. 44.
- (24) C.E. fr. 22 Juli 1921, Rec. des arrêts du Cons. d'Etat, blz. 727.
- (25) C.E. fr. 28 Jan. 1948, Sir. 1948 III blz. 61 en C.E. fr. 18 Jan. 1949, Sir. 1949 III blz. 13.
- (26) R. Odent : Contentieux Administratif, Parijs 1950, fasc. I blz. 71.
- (27) Conseil des Prises, 6 Dec. 1946 en 19 Dec. 1947, Sir. 1948 III 77 noot A. Gervais.
- (28) 2 Febr. 1950, Radiodiffusion Française c/Ste. de gérance et de publicité du Poste de Radiodiffusion « Radio-Andorre » : Jurisclasseur périodique, Parijs 1950 II 5542, noot J. Rivero in Revue de droit public, Parijs 1950, blz. 418, voorwoord M. Waline.
- (29) L'institution du recours pour excès de pouvoir en Belgique, Brussel 1938, blz. 280.
- (30) Parl. Hand. Kamer van Volksvertegenwoordigers 1945-1946, blz. 104 en 143.
- (31) Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen, 1946 blz. 153.
- (32) R.W. 1950 blz. 210 noot J. De Meyer en R.J.D.A. 1950 blz. 202 noot A. Simonard.
- (33) Advies van 22 Juni 1949, Staatsbl. 27 Juli, aangehaald door M. Somerhausen en E. Vanhaesendonck : Bevoegdheid van de Raad van State, Brussel 1950, art. 9 n° 17.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer — 15 Februari 1951

Eerste Voorzitter: M. Soenens

Raadshere-Verslaggever: M. Bareel

Advocaat-Generaal: M. Janssens de Bisthoven

Overmacht. — Maatregel van hogerhand. — Geen fout van de schuldenaar. — Omstandigheden, die beroep op overmacht uitsluiten.

Een maatregel van hogerhand is als vreemde oorzaak bevrijdend, wanneer hij voor het uitvoeren van de verbintenis een onoverkomelijke hindernis uitmaakt en wanneer de schuldenaar generlei fout heeft begaan, waardoor het ontstaan dezer hindernis wordt bevorderd.

De schuldenaar zou de vreemde oorzaak niet kunnen inroepen, o.m. indien hij de gebeurtenissen, die de vreemde oorzaak opleveren, had kunnen of moeten voorzien en de geboden maatregelen niet had getroffen om de voor de schuldeiser schadelijke gevolgen daarvan te voorkomen.

Delacharlerie en Ickx t/ Jooris en cs.

Gelet op het bestreden vonnis, de 7 Juli 1948 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel, uitspraak doende in hoger beroep;

Over het eerste middel: schending van de artikelen 1147, 1148, 1302, 1303, 1722 van het Burgerlijk Wetboek, 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis, om de vordering van aanleggers af te wijzen, releveert, enerzijds, dat het overeenkomstig de wet bevolen herstel van de vroegere huurder in het genot voortvloeide uit een maatregel van hogerhand, dit wil zeggen, van de wetgevende macht « wier beslissing door de rechterlijke macht moest worden toegepast », maar, anderzijds verklaart dat aanleggers zich niet mochten beklagen over een stoornis op grond van een beweerd recht, omdat verweerders op het ogenblik van het sluiten van de huur gronden hadden om te geloven, dat de vroegere huurder het herstel in het genot niet zou hebben aangevraagd, dat aanleggers er eveneens van waren overtuigd en dat de gebeurlijkheid van het herstel in het genot een risico uitmaakte dat aanleggers aangenomen hebben te lopen en van hetwelk de schadelijke gevolgen konden en moesten worden voorzien voor het sluiten van de huur,

zulks terwijl de voorziene gebeurtenis of die, welke kan worden voorzien, geen toeval of geval van overmacht uitmaakt (schending van de artikelen 1147, 1148, 1302, 1303, 1722 van het Burgerlijk Wetboek) en terwijl er tegenstrijdigheid is te zeggen dat een gebeurtenis een toeval of een geval van overmacht uitmaakt en dat zij door de contractanten kon of moest worden voorzien (schending van art. 97 van de Grondwet):

Overwegende dat de maatregel van hogerhand als vreemde oorzaak bevrijdend is, wanneer hij voor het uitvoeren van de verbintenis een onoverkomelijke hindernis uitmaakt en wanneer generlei fout van de schuldenaar zich heeft voorgedaan tijdens de wording der omstandigheden die deze hindernis verwezenlijken;

Overwegende dat verweerders schuld zouden dragen, en geen gronden zouden hebben om de vreemde oorzaak in te roepen, onder meer indien zij het overkomen van de gebeurtenissen welke dezelve hebben uitgemaakt hadden kunnen of moeten voorzien en de geboden maatregelen niet hadden getroffen om er de voor de schuldeiser schadelijke gevolgen van te vermijden;

Overwegende dat het bestreden vonnis in casu vaststelt dat verweerders, op de datum van het aanleggers toegestane huurcontract, gronden hadden om te geloven dat dame Andrews, eerste huurster, geen eis tot herstel in het genot zou instellen, en dat aanleggers er van overtuigd waren;

Dat het nog releveert dat verweerders, in de door dame Andrews ingestelde procedure tot herstel in het genot, alle rechtsmiddelen waarover zij beschikten hebben aangewend om zich tegen de toekenning van het herstel in het genot te verzetten, met aanleggers gemene zaak hebben gemaakt en dezelfde conclusiën hebben genomen als zij;

Dat het er uit afleidt dat aan verweerders geen enkele fout kan worden verweten en dat de onmogelijkheid om het rustig genot van het verhuurde goed te verzekeren hun niet kan worden toegerekend;

Overwegende dat het vonnis alzo de toepassing heeft gerechtvaardigd, welke het van art. 1722 van het Burgerlijk Wetboek heeft gedaan om het beroepen vonnis te bevestigen, bij hetwelk de door aanleggers ingestelde vordering tot schadevergoeding werd afgewezen;

Overwegende dat het middel tevergeefs het motief van het vonnis laakt, hetwelk vermeldt dat de gebeurlijkheid van het herstel in het genot een risico uitmaakte, dat aanleggers hebben aangenomen te lopen en dat zij hadden kunnen en moeten voorzien voor het aangaan van de huur;

Overwegende inderdaad dat deze beschouwing van het vonnis vreemd is aan de vraag, of verweerders een fout hebben begaan, welke de toepassing van art. 1722 van het Burgerlijk Wetboek uitsluit;

Dat het middel niet kan worden aangenomen;

Over het tweede middel: schending van de artikelen 1146, 1147, 1148, 1149, 1719 en inzonderheid 1719-3e, 1723, 1724, 1725, 1726, 1727 van het Burgerlijk Wetboek,

doordat het bestreden vonnis de vordering van aanleggers heeft afgewezen om de reden dat zij, bij het afsluiten van het contract, niet onwetend waren of niet onwetend mochten zijn van de gebeurlijkheid van een herstel van de vroegere huurder in het genot, dat zij hebben aangenomen er het risico van te lopen en er de schadelijke gevolgen van te dragen welke zij konden of hadden moeten voorzien,

dan wanneer de huurder, wien bij het afsluiten van het contract, een feit bekend is hetwelk in staat is om hem in voorkomend geval van het genot van het goed te beroven, desniettemin het recht behoudt om zich overeenkomstig de bovenaangehaalde bepalingen door de verhuurder te doen vrijwaren;

Overwegende dat het bestreden vonnis, door van mening te zijn dat het niet uitvoeren door verweerders van de verbintenis voortspruit uit een maatregel van hogerhand en dat de onmogelijkheid om dezelve uit te voeren niet aan een door hen begane fout kon worden geweten, zijn beslissing heeft gerechtvaardigd;

Dat het tegen een overtollig motief van het arrest gerichte middel, wijl het geen verbreking kan medebrengen, zonder belang is;

Dat het derhalve niet ontvankelijk is;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanleggers tot kosten en tot de vergoeding van 150 frank jegens verweerders.

HOF VAN VERBREKING

Verenigde Kamers. — 15 Maart 1951.

Eerste Voorzitter : M. Soenens.

Raadsheer-Verslaggever : M. De Clippele.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Taalgebruik en verbreking. — Voorziening tegen een arrest van de Raad van State. — Het verzoekschrift tot cassatie moet in dezelfde taal als het arrest gesteld, en zowel het afschrift als het origineel moet door een advocaat bij het Hof van Verbreking ondertekend zijn.

Wanneer het verzoekschrift tot cassatie in een andere taal is gesteld dan die waarin het bestreden arrest van de Raad van State is opgemaakt, is de voorziening in cassatie niet ontvankelijk (art. 27, wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken).

Art. 20 van de wet van 23 December 1946 tot instelling van een Raad van State bepaalt dat het beroep in cassatie wordt ingesteld bij verzoekschrift van de belanghebbende partij en ingeleid overeenkomstig de wet van 25 Februari 1925, terwijl een koninklijk besluit de vormen en termijnen van procedure zal bepalen.

Het ter uitvoering van art. 20 voornoemd genomen besluit van de Regent van 23 Augustus 1948 verwijst naar de bepalingen van de wet van 25 Februari 1925 zonder af te wijken van art. 9 dezer wet.

Zowel het afschrift als het origineel van het cassatie-verzoekschrift moet derhalve op straf van nietigheid door een advocaat bij het Hof van Verbreking ondertekend zijn.

Van Geit J. B. t/ Belgische Staat (Landsverdediging).

Gelet op het bestreden arrest, hetwelk de 24 November 1950 werd gewezen door de Raad van State, afdeling administratie;

Over de ontvankelijkheid der voorziening :

Overwegende dat art. 27 van de wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken bepaalt dat vóór het Hof van Verbreking de rechtspleging wordt gevoerd in de taal waarin de bestreden beslissing werd gesteld;

Overwegende dat onderhavig verzoekschrift tot verbreking in de Nederlandse taal is gesteld, terwijl de bestreden beslissing in de Franse taal gesteld is;

Overwegende daarenboven, dat art. 20 van de wet van 23 December 1946, houdende instelling van een Raad van State, bepaalt dat het cassatieberoep bij request der belanghebbende partij en overeenkomstig de wet van 25 Februari 1925 wordt ingediend, en dat een Koninklijk besluit de vormen en termijnen van rechtspleging bepaalt;

Overwegende dat het besluit van de Regent van 23 Augustus 1948, genomen ter uitvoering van voormeld art. 20, naar de bepalingen van de wet van 25 Februari 1925 verwijst, aan welke het slechts enkele, aan art. 9 van deze wet vreemde, afwijkingen toebrenget;

Overwegende dat luidens art. 9, zowel het afschrift als het origineel van het verzoekschrift tot verbreking door een advocaat bij het Hof ondertekend moeten zijn; een en ander op straffe van nietigheid;

Overwegende dat, in casu, het verzoekschrift niet ondertekend is door een advocaat bij het Hof van verbreking;

Waaruit volgt dat de voorziening niet ontvankelijk is;

Om die redenen,

Uitspraak doende met verenigde kamers,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 20 November 1950.

Voorzitter : M. Vranckx.

Raadsheren : MM. Mast en Buch (verslaggever).

Advocaat : Mr. Model.

1. Nietigverklaring. — Administratieve beslissing in betwiste zaken. — Souvereine beoordeling. — Feitelijke bestanddelen in verband met morele dwang.
2. Politieke gevangenen. — Verklikking om persoonlijke redenen door echtgenote niet ter zake dienend.
3. Nietigverklaring. — Administratieve beslissing in betwiste zaken. — Middelen. — Niet genoegzame motivering. — Bewijsaanbod van verzoeker niet beantwoord.

1. *De aanvaardingscommissie van Beroep van politieke gevangenen blijft binnen de perken van het haar door de wet toegekend appreciatierecht waar zij de feitelijke bestanddelen beoordeelt en de bevestigingen van verzoeker aangaande de morele dwang, die hij ondergaan zou hebben om als zg. vrijwillig arbeider naar Duitsland te vertrekken, niet weerhoudt.*

2. *De omstandigheid dat verzoeker om persoonlijke redenen door zijn vrouw werd verklikt is niet ter zake dienend wanneer blijkt dat verzoeker veroordeeld werd wegens anti-Duitse uitlatingen.*

De aanvaardingscommissie van Beroep voor politieke gevangenen kan verzoeker op die basis niet uitsluiten van het voordeel der wet van 26 Februari 1947.

3. *De commissie van Beroep voor politieke gevangenen heeft haar beslissing niet genoegzaam gemotiveerd wanneer zij ten overstaan van een bewijsaanbod van verzoeker betreffende de door hem ingeroepen uitzonderlijke vaderlandslievende diensten, zich niet heeft uitgesproken over deze mogelijke grond van ontslag der vervallenverklaring doch alleen beweert dat verzoeker geen beroep kan doen op uitzonderlijke verdiensten die hem zouden kunnen ontslaan van het verval bedoeld bij artikel 5, 6°, van de wet van 26 Februari 1947.*

Truyts t/ Belgische Staat (Min. van Wederopbouw).

Gezien het verzoekschrift d.d. 20 April 1950;

Overwegende dat het verzoek strekt tot de nietigverklaring van de op 20 Maart 1950 aan verzoeker betekende beslissing d.d. 2 Maart 1950 van de Aanvaardingscommissie van beroep van de politieke gevangenen en hun rechthebbenden, waarbij het recht op de titel van politieke gevangene en dat van begunstigde van het statuut aan verzoeker ontzegd worden;

Overwegende dat uit de overgelegde stukken blijkt dat verzoeker in April 1941, dus vóór het invoeren van de verplichte tewerkstelling voor het Groot-Duitse Rijk, naar Duitsland is vertrokken en aldaar tewerkgesteld werd; dat hij, van Duitsland weer-gekeerd, door de bezetter aangehouden werd op ver-klanking door zijn vrouw en tot een tuchthuisstraf veroordeeld werd wegens anti-Duitse propaganda en het beluisteren van de Engelse radio-uitzendingen; dat verzoeker in de akte van beroep tegen de beslissing van de Aanvaardingscommissie heeft gevraagd het bewijs te mogen leveren dat hij uitzonderlijke vader-landslievende daden heeft gesteld door zijn deelneming aan de bevrijdingsgevechten;

Overwegende dat de bestreden beslissing gestaafd is door de volgende beweegredenen;

1° dat de rechtstreekse oorzaak van zijn aanhouding ligt in een verklanking door zijn echtgenote wegens persoonlijke redenen;

2° dat verzoeker in April 1941 naar Duitsland als vrijwillige arbeider is vertrokken zonder aan een morele dwang onderworpen te zijn;

3° dat verzoeker geen beroep kan doen op uitzon-derlijke verdiensten die hem zouden kunnen ontslaan van het verval bedoeld bij artikel 5, 6°, van de wet van 26 Februari 1947;

Overwegende, wat de eerste considerans betreft, dat uit een overweging van de bestreden beslissing blijkt dat verzoeker veroordeeld werd namelijk wegens anti-Duitse uitlatingen; dat de omstandigheid dat verzoeker door zijn vrouw werd verklankt, niet ter zake dienend is;

Overwegende, wat de tweede considerans betreft, dat, waar de Beroepscommissie de feitelijke bestand-elen beoordeelt en de beweringen van verzoeker aan-gaande de morele dwang, die hij ondergaan zou heb-ben, niet weerhouden heeft, zij binnen de perken van het haar door de wet toegekend appreciatierecht is gebleven;

Overwegende, wat de derde considerans betreft, dat verzoeker uitzonderlijke vaderlandslievende dien-sten ingeroepen had en wel zijn deelneming aan de bevrijdingsgevechten, waarvan hij het bewijs aange-boden heeft; dat de Commissie van beroep, waar zij zich over deze mogelijke grond van ontslag van de vervallenverklaring niet uitgesproken heeft, hare beslissing niet genoegzaam gemotiveerd heeft;

Besluit :

Artikel 1. De bestreden beslissing van de Aanvaar-dingscommissie van beroep van de politieke gevan-gen en hun rechthebbenden is vernietigd.

Artikel 2. De zaak wordt verwezen naar de Aan-vaardingscommissie van beroep van de politieke ge-vingenen en hun rechthebbenden.

Artikel 3. Dit arrest zal worden overgeschreven op de registers van de Aanvaardingscommissie van beroep van de politieke gevangenen en hun rechthebbenden en melding er van zal worden gemaakt op de rand van de vernietigde beslissing.

Artikel 4. De betaling van het recht van 300 frank, wegens kosten, valt ten laste van de tegenpartij.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 20 November 1950.

Voorzitter : M. Vranckx (verslaggever).

Raadsheren : MM. Mast en Buch.

1. **Authentieke acten. — Beslissing commissie van be-roep oorlogsschade (private goederen). — Bewijs-kracht tot inschrijving wegens valsheid of klacht wegens valsheid.**
2. **Nietigverklaring. — Administratieve beslissingen in betwiste zaken. — Souvereine beoordeling. — Fei-telijke gegevens die bedrag der schade bepalen.**

1. *De geschreven beslissing van de commissie van beroep voor oorlogsschade aan private goederen is een authentieke acte in de zin bedoeld bij artikel 1317 van het Burgerlijk Wetboek. Luidens artikel 1319 heeft de authentieke acte volle kracht van bewijs tussen de partijen en deze bewijskracht kleeft ook, op grond van artikel 1320, aan hetgeen in de acte slechts bij wijze van vermelding wordt uit-gedrukt, mits deze vermelding rechtstreeks in ver-band staat met de beschikking.*

Dienvolgens kan de beslissing der commissie slechts bestreden worden door de inschrijving wegens valsheid of door de klacht wegens valsheid. Zo deze middelen niet worden ingesteld moet dus aangezien worden als overeenstemmende met de wer-keijkheid, de vermelding : « Aangezien de partijen bij mondelinge conclusiën uitleg hebben gegeven ».

2. *De commissie van beroep voor oorlogsschade aan private goederen beslist in laatste aanleg betref-fende de vaststelling van de feitelijke gegevens die het bedrag van de schade bepalen, daaronder begrepen de ouderdomssleet van de voorwerpen.*

Detournay t/ Belgische Staat (Minister van Wederopbouw).

Gezien het verzoekschrift d.d. 15 December 1949;

Overwegende dat het verzoek strekt tot de nietig-verklaring van de beslissing d.d. 20 October 1949 van de Commissie van beroep voor oorlogsschade aan private goederen te Antwerpen;

Overwegende dat, bij deze beslissing, de Commissie van beroep, op grond van artikel 11 der wet van 1 October 1947, aan verzoeker een vergoeding toekende van 6.500 frank wegens het verlies van een gouden ring met briljant;

Overwegende dat, tot staving van zijn aanvraag, de verzoeker laat gelden :

1° dat de ring een waarde had van minstens 12.000 frank;

2° dat er geen aanleiding toe bestond een vermin-dering toe te passen wegens ouderdomssleet van het verloren voorwerp;

3° dat de bestreden beslissing, in strijd met de waarheid, bevestigt dat verzoeker verschenen is op de zitting waarop de Commissie van beroep zijn aan-vraag heeft behandeld en aldus zijn recht van ver-dediging werd gekrenkt;

Overwegende dat de Commissie van beroep in laatste aanleg beslist betreffende de vaststelling van de feitelijke gegevens die het bedrag van de schade bepalen;

Overwegende dat, op grond van artikel 11, de bij dit artikel bedoelde schade integraal wordt vergoed; dat, om de juiste integrale vergoeding vast te stellen, nochtans rekening dient gehouden met de ouderdoms-

sleet van het te vergoeden voorwerp; dat, bij de vaststelling van die ouderdomsleet de Commissie van beroep beslist in laatste aanleg;

Overwegende dat, luidens artikel 34 van de wet van 1 October 1947, bij hunne verschijning voor de Commissie van beroep, de partijen hunne conclusies neerleggen en de uitleg geven die ze nuttig achten; dat verzoeker toegeeft dat hij op de zitting van 10 Augustus 1949 aanwezig was; dat hij echter beweert dat op die zitting de waarde van de ring niet werd besproken en dat de beslissing van 20 October 1949 steunt op een onwaarheid, wanneer zij volgende beweegreden bevat: «Aangezien de partijen bij mondelinge conclusiën uitleg hebben gegeven»;

Overwegende dat de geschreven beslissing van de Commissie van beroep een authentieke akte is in de zin bedoeld bij artikel 1317 van het Burgerlijk Wetboek; dat, luidens artikel 1319, de authentieke akte volle kracht van bewijs heeft tussen de partijen en, op grond van artikel 1320 van het Burgerlijk Wetboek, deze bewijskracht ook kleeft aan hetgeen in de akte slechts bij wijze van vermelding wordt uitgedrukt, mits deze vermelding rechtstreeks in verband staat met de beschikking; dat deze akte slechts kan aangevochten worden door de inschrijving van valsheid of door de klacht wegens valsheid;

Overwegende dat verzoeker deze middelen niet heeft ingesteld; dat de gewraakte vermelding aldus moet aangezien worden als overeenstemmende met de werkelijkheid;

Besluit:

Enig artikel. Het verzoek is verworpen.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6e Kamer. — 3 Februari 1951.

Voorzitter: M. Ooms.

Raadsheren: M.M. Malgaud en Michielssens.

Advocaat-Generaal: M. van der Perren.

Onrechtmatige overheidsdaad. — Verantwoordelijkheid ener gemeente wegens het niet opruimen van los geraakte telefoondraden op een onder haar toezicht zijnde openbare weg.

De gemeente, die haar politierecht over een openbare weg uitoefent, is krachtens het decreet van 16-24 Augustus 1790 op de rechterlijke inrichting, titel XI, artikel 3, belast met de opruiming van de belemmeringen (zijnde in casu losgeraakte telefoondraden) op die weg. De verwaarlozing van deze taak heeft de burgerlijke verantwoordelijkheid van de gemeente ten gevolge.

Niet ter zake doende is de vraag of bedoelde draden eigendom waren der geallieerde legers dan wel achtergelaten oorlogsmaterieel van de Duitse weermacht. In ieder geval is alleen de gemeente verantwoordelijk tegenover de gebruikers van deze openbare weg, waarop zij het toezicht uitoefende.

Gemeente Pepingen t/ D.F. en L.

Conclusies van het O. M.:

De oorspronkelijke eis door geïntimeerden tegen appellante ingediend, strekt tot vergoeding der schade

spruitende uit een ongeval, dat zich op 13 Mei 1945 op het grondgebied der gemeente Pepingen voordeed.

Aanleggers zijn van hun tandem gevallen tengevolge van de aanwezigheid op de openbare weg — nl. op de staatsbaan Halle-Ninove — van een doorgeknipte telefoondraad. De echtgenote D. L. was zwaar gewond en moest naar het St. Pietershospitaal worden overgebracht.

De eerste rechter heeft aangenomen dat appellante een fout begaan heeft door te verwaarlozen doorgesneden telefoondraden, die op de weg bleven liggen en een gevaar opleverden voor het openbaar verkeer, weg te ruimen.

Volgens de eerste rechter staat het vast dat bedoelde telefoondraden door de Engelse troepen ongeveer zes maanden te voren achtergelaten waren en aan de bomen langs de steenweg op een hoogte van ongeveer 2,50 meter tot 3 meter vastgespijkerd waren.

Zij waren door de bevolking afgehaakt geworden, lagen op de openbare weg verspreid op een lengte van ongeveer 5 tot 600 meter en belemmerden alzo het verkeer. Appellante was derhalve verplicht de nodige veiligheidsmaatregelen te nemen ten einde ongevallen te voorkomen.

Dit was haar stellig niet verboden door de besluitwet van 24 Mei 1944, artikelen 12 en 13, die slechts de vrijwillige stoornis der telefonische verbindingen der Belgische of geallieerde legers beteugelt.

De eerste rechter heeft anderzijds beslist dat geïntimeerden eveneens een fout begaan hebben door zonder voldoende aandacht te rijden, derwijze dat zij de draad niet opgemerkt hebben en dat een deel der verantwoordelijkheid, hetwelk billijk op een derde mag vastgesteld worden, hun ten laste moet worden gelegd.

Volgens de door appellante voor het Hof genomen besluiten weet men niet met zekerheid of de telefoondraden aangelegd werden door de Duitse of door de Engelse troepen.

In alle geval staat het, volgens haar, vast dat het ongeval niet veroorzaakt werd door een gebrek aan onderhoud van de eigenlijke weg door de gemeente.

De gemeente Pepingen was niet gehouden bedoelde draden te doen verdwijnen; zij was evenmin verplicht haar toezicht op die telefoonlijnen uit te oefenen.

Die lijnen dienden te worden aangezien als oorlogsbuit, indien ze door de Duitsers geplaatst werden, zoniet als eigendom van het Engelse leger.

Indien appellante op eigen verantwoordelijkheid na het ongeval die lijnen deed afnemen, deed zij dit als zaakwaarneemster van de verantwoordelijke overheid.

Men kan haar niet verwijten zulks niet vroeger gedaan te hebben, daar niemand verplicht is de belangen van een derde in handen te nemen.

Volgens appellante diende de vordering van geïntimeerden derhalve gericht te worden tegen de Belgische Staat en wel in de vorm, voorzien bij het wetsbesluit van 31 December 1945.

Het is haast overbodig het tegenstrijdige dezer bewijsvoering aan te stippen. Zij kan overigens de toets ener grondige kritiek niet doorstaan.

De besluitwet van 31 December 1945 regelt de procedure in zake vragen tot schadeloosstelling wegens schade veroorzaakt door de Amerikaanse, Britse of geallieerde legers onder Brits bevel.

Indien de gemeente Pepingen niet weet of bedoelde draden op haar eigen grondgebied door de Duitse of door de Engelse troepen aangelegd werden, hoe konden aanleggers het dan weten? En waarop berust de bevestiging der gemeente dat de procedure, voorgeschreven door de besluitwet van 31 December 1945

betreffende schade door geallieerde legers veroorzaakt, moest gevolgd worden?

Anderzijds wordt in een beraadslaging van het schepencollege dd. 2 October 1946 gezegd:

« Gezien de telefoondraad werd geplaatst door de geallieerde legers in September 1944 langsheen de staatsbaan Halle-Ninove.

» De leden van het schepencollege, noch van de gemeente, noch de veldwachter zijn in kennis van aangehaald feit » (nl. van het huidige ongeval).

Op 2 October 1946 — dus ongeveer anderhalf jaar na de feiten — was de gemeenteoverheid van Pepingen steeds in de onwetendheid van het ongeval, dat zich op 13 Mei 1945 op haar grondgebied had voorgedaan!

Doch zij wist toen — wat zij voor het Hof beweert niet meer te weten — dat de telefoondraad door de geallieerde legers geplaatst werd.

Volkomen in tegenstrijd met de waarheid bevestigt zij dat de draad in Februari-Maart 1945 totaal weggenomen werd.

Ware zulks het geval geweest, dan had het huidige ongeval zich niet voorgedaan.

Dokter Van Cutsem, die op 13 Mei 1945, onmiddellijk na het ongeval, verzocht werd zijn zorgen aan het slachtoffer te verlenen, heeft zich ter plaatse begeven en wel degelijk vastgesteld dat mevrouw D.-L. tegen een telefoondraad, welke daar gespannen maar doorgeknipt was, gereden en ten gronde gevallen was. De telefoondraad lag daar volgens Dr Van Cutsem nog.

De rijkswacht van Kester bevestigt in haar proces-verbaal van 25 Mei 1945 dat bij het vertrek der Engelse troepen de telefoonlijnen niet afgedaan werden, doch er bleven hangen en dat eerst op 22 Mei 1945 de draden afgedaan werden op last van het gemeentebestuur van Pepingen.

En — blijkbaar zonder zich rekenschap te geven dat zij vroeger het tegenovergestelde heeft beweerd — bevestigt appellante in haar conclusiën voor het Hof dat, indien zij op eigen verantwoordelijkheid, na het ongeval, die lijnen deed afnemen, zij zulks deed als zaakwaarneemster van de verantwoordelijke overheid.

Daarenboven wist de gemeenteoverheid — of moest zij weten — dat deze draden reeds verschillende ongevallen veroorzaakt hadden (zie verklaring van het slachtoffer);

dat op 16 Februari 1945 telefoonkabels gestolen werden op het grondgebied der gemeente en de draden op verschillende plaatsen doorgeknipt waren (zie proces-verbaal der rijkswacht van Kester dd. 11 Februari 1945).

Niettemin nam zij geen enkele voorzorgsmaatregel.

Blijkbaar houdt het gemeentebestuur van Pepingen er geen uitermate strenge opvatting op na wat zijn verplichting betreft, de veiligheid van het verkeer op zijn grondgebied te verzekeren.

De grondslag van de verantwoordelijkheid der gemeente in zake ongevallen, overkomen op de openbare weg, berust op het decreet van 14 December 1789 (artikel 50), dat onder de functies eigen aan de gemeenteoverheid opsomt de verplichting de inwoners te doen genieten van de voordelen ener goede politie, nl. de reinheid, de gezondheid en de rust in de straten, plaatsen en openbare gebouwen.

Naar luid der wet van 16-24 Augustus 1790 — titel XI, artikel 3, 1° — zijn de voorwerpen van politie, die aan de waakzaamheid en aan het gezag der gemeenteoverheden toevertrouwd zijn: al wat de zekerheid en het gemak van doortocht betreft in de straten, kaaien, openbare plaatsen en wegen; hetgeen omvat de reini-

ging, de verlichting, *het wegnemen der belemmeringen*, het afbreken of het herstel van gebouwen, die dreigen in te storten, het verbod om iets aan de vensters of andere delen der gebouwen tentoon te stellen, dat door zijn val schade zou kunnen veroorzaken en iets te werpen dat de voorbijgangers zou kunnen schaden of nadelige uitwasemingen veroorzaken.

Volgens de rechtspraak van het Hof van Verbreking strekt het politierecht der gemeenteraden zich uit tot de straten, kaaien, plaatsen en alle openbare wegen, zonder onderscheid tussen de gedeelten der wegen, die aan de gemeente toebehoren en die welke van het domein der provincie of van de Staat afhankelijk zijn. (Verbrekingshof, 16 October 1893, Pas. 1894, I, 10. Zie in dezelfde zin: Valerius, Organisation, Attributions et Responsabilité des Communes, b. III, blz. 71.) Het gemeentelijk politierecht is beperkt tot de gemeentebelngen. Het zijn inzonderheid de openbare orde, de openbare salubriteit, gezondheid en veiligheid.

Het begrip openbare veiligheid heeft voornamelijk betrekking op het verkeersreglement, de goede staat der wegen en der gebouwen. (La Voirie communale, door Robert Wilkin, nr 175).

Wanneer het verkeer op een openbare weg gevaarlijk kan zijn, hetzij ten gevolge van herstellingen gedaan aan de weg of aan een gebouw, hetzij om welke reden ook, behoort de burgemeester het te verbieden bij politie- en zekerheidsmaatregel. (Raad van State, 19 September 1906, R. 954-1011; Dalloz, Répert. prat., V° Commune, 1059.)

Evenmin als een particulier mogen de openbare machten burgerlijke rechten schenden. Indien zij het doen, begaan zij een fout en moeten zij, volgens het gemeen recht, de schade herstellen, die er uit voortvloeit. (Verbrekingshof, 5 November 1920, Pas. I, 193; Répert. prat. dr. belge, V° Responsabilité, nrs 1274 en volgende.)

De gegrondheid der thesis van geïntimeerde wordt op merkwaardige wijze belicht door advocaat-generaal Gesché in zijn advies voorafgaande aan Cassatie 11 Mei 1933, Pas. 1933, I, 223, dat appellante ten onrechte in het voordeel harer stelling meent te mogen inroepen en waarvan afschrift in haar dossier berust:

« Il est du domaine exclusif de l'autorité, » zegt de heer advocaat-generaal, « d'établir des routes, dont pourra user le public et de les établir comme elle l'entend. Les particuliers n'ont d'autre droit que d'en user telles qu'elles sont, tant qu'elles demeurent dans l'état où l'autorité a voulu qu'elles fussent au moment où elle les a ouvertes à la circulation.

..... Ce n'est point y admettre une exception, ce n'est que le préciser davantage que de dire, comme vous l'avez déjà fait, qu'il suppose que la route construite soit réellement telle qu'elle apparaît extérieurement, telle qu'elle se montre au grand jour, avec le degré de facilité et de sécurité que, sous cette apparence extérieure, elle est normalement présumée offrir, qu'elle ne masque point des vices, qui seraient comme des pièges pour le public et où les victimes des accidents qui pourraient en résulter trouveraient une base indiscutable d'une action en dommages-intérêts.

..... Une commune peut construire un chemin, dont elle décidera qu'il ne sera pas éclairé la nuit... Ce sera seulement, comme l'a dit l'arrêt attaqué, si, par suite de son fait, et notamment de l'exécution de travaux qu'elle y effectuera, l'état de ce chemin se trouvera être modifié de façon à créer un danger d'accident, qu'il pourra lui être demandé raison éventuellement de n'avoir pas attiré l'attention sur ce

changement en y plaçant une lumière la nuit.»

In dezelfde zin heeft een vonnis der Burgerlijke Rechtbank te Oudenaarde dd. 17 November 1948 — Rechtskundig Weekbl., 791 — eveneens berustend in het dossier van appellante — beslist dat slechts in twee gevallen de gemeente aansprakelijk is voor schadelijke gevolgen, aan particulieren veroorzaakt door de toestand van een openbare gemeenteweg, te weten: a) wanneer de weg niet in de toestand verkeert zooals voorgeschreven door de bevoegde gemeenteverheer; b) wanneer de voorgeschreven toestand van de weg van die aard is dat de weggebruiker daardoor normaal aan gevaren blootgesteld is, die hij niet kon voorzien en waartegen hij zich niet kon behoeden.

Niemand zal beweren dat de aanwezigheid van de telefoondraden op de openbare weg beantwoordde aan de toestand, zoals hij door de gemeenteverheer was voorgeschreven.

Niemand zal betwisten dat zij een bestendig gevaar voor het openbaar verkeer opleverde.

« Op sommige plaatsen, schrijft de Rijkswacht in haar proces-verbaal, bleven er eindend draad aan de bomen hangen en konden gevaar opleveren voor de wielrijders, bijzonder bij minderig weder.

« Op 22 dezer (dus een tiental dagen na het ongeval) zijn de draden afgedaan op last van het gemeentebestuur van Pepingen, daar ze gevaar opleverden voor het verkeer, zodat we op de plaats ons aangewezen door de heer Van Cutsem, en waar het ongeval zou plaats gehad hebben, niets meer kunnen vaststellen hebben. »

Hoe onverantwoordelijk de handelwijze van een gemeentebestuur dat de sporen van een ongeval doet verdwijnen, alvorens noch veldwachter noch Rijkswacht de minste vaststelling deden!

Het staat ongeveer gelijk met het geval van de vader van een verkeersongeval, die de sporen van het misdrijf wegneemt om alle gerechtelijke vaststellingen onmogelijk te maken.

Het is overigens bekend dat een tandem minder soepel is dan een gewone fiets. Een plotselinge zwenking naar links of rechts, om een onvoorziene hinderenis te ontwijken, levert gevaar van omkanteling op. In casu, heeft een loshangende draad zich omheen het stuur van het rijtuig gewenteld, hetgeen zijn bruuske stilstand en de val van de wielrijders veroorzaakte.

Aangezien, zoals het slachtoffer verklaart, de draden zeer fijn waren, mag, volgens het advies van de heer advocaat-generaal Gesché, worden aangenomen, dat de openbare weg gebreken verborg, die als hinderlagen voor het publiek moesten worden beschouwd, en waarin de slachtoffers van ongevallen, die er konden uit voortspuiten, de ontgensprekelijke basis ener actie tot schadevergoeding vinden.

Het doet weinig of niets ter zake dat, zoals appellante beweert, het ongeval niet veroorzaakt werd door gebrek aan onderhoud van de openbare weg zelf.

De gemeente is ingevolge de door haar uitgeoefende politiemacht verplicht, de nodige maatregelen te nemen om de veiligheid van het verkeer op de openbare wegen te waarborgen.

Zij heeft ontgensprekelijk een fout begaan, door slechts na het ongeval te doen wat zij vóór het ongeval had moeten doen: n.l. de draden opruimen;

ofwel, indien zij zich daartoe onbevoegd achtte, de bevoegde staatsoverheid verwittigen;

het verkeer tijdelijk verbieden;

de losse draden voorlopig, in afwachting van hunne opruiming, oprollen, ze aan een boom vastbinden, of

ze neerleggen op een plaats, waar zij het verkeer niet konden hinderen.

In zeer ondergeschikte orde voert appellante in hare conclusiën voor het Hof aan dat « D. verklaard heeft dat de telefoondraden op een afstand van 5 tot 600 m. langs de weg ligden (sic.); dat het ongeval op 15 Mei plaats vond, rond vier uur, dus bij klare dag; dat het hem dus heel goed mogelijk was de telefoonlijn te zien, die langs de weg hing. »

Het feit dat de telefoondraden « op een afstand van 5 tot 600 m. langs de weg ligden (!), bewijst niet dat zij op dergelijke afstand zichtbaar waren, vooral niet voor iemand, die tegen deze onvoorziene hinderpaal niet gewaarschuwd werd. Het tegenovergestelde blijkt uit voorgaande beschouwingen.

We bezitten overigens geen gegevens nopens de weersgesteldheid op de dag van het ongeval: was het klaar, duister, zacht of minderig weder? In dit laatste geval werden de draden mogelijk door de wind opgedreven en hebben zij zich aldus rondom het stuur van de fiets gewenteld.

Daarenboven, volgens de verklaring van D., vormde een der draden een krul juist op de hoogte van het stuur van zijn rijwiel. Dergelijk verschijnsel is niet op grote afstand zichtbaar, vooral wanneer het dunne draden geldt. Bij de lichtste aanraking kan deze gekrulde draad zich om het stuur hebben geslingerd en aldus het ongeval hebben veroorzaakt.

Terecht heeft, mijns inziens, de eerste rechter twee derden der verantwoordelijkheid ten laste gelegd van appellante en een derde ten laste van het slachtoffer.

Ik besluit tot bevestiging van het vonnis a quo.

Arrest

Gezien de stukken van het geding, in behoorlijke vorm aan het Hof voorgelegd, namelijk de expeditie van het vonnis waartegen beroep door de rechtbank van 1e Aanleg te Brussel uitgesproken d.d. 14 December 1948, alsook de akte van beroep tegen bedoeld vonnis;

Overwegende dat het beroep regelmatig en tijdig werd ingediend;

Overwegende dat de eis strekte tot het bekomen door geïntimeerden (oorspronkelijk eisers) van een vergoeding ter vergelding van schade opgelopen bij een fietsongeval op 13 Mei 1945 te Pepingen;

Overwegende dat vaststaat dat het stuur van de tandem, door beide geïntimeerden bereden, gevat werd door een telefoondraad die van uit de bomen, langsheen de baan, losgehaakt hing over de weg, wat de val van de fietsers veroorzaakte;

Overwegende dat de eerste rechter terecht appellante verantwoordelijk verklaarde voor de gevolgen van bedoeld ongeval en twee derden van de geleden schade ten laste legde van de gemeente Pepingen;

Overwegende dat appellante die op de litigieuze weg haar politierecht uitoefende, luidens het decreet van 16-24 Augustus 1790, en de rechterlijke inrichting, titel XI, artikel 3, belast was met de wegruiming van de belemmeringen op deze weg; dat de verwaarlozing van deze verplichting de burgerlijke verantwoordelijkheid van de gemeente ten gevolge heeft;

Overwegende dat de verklaring van geïntimeerden aannembaar is, wanneer deze beweren dat zij de fijne telefoondraad, die van uit een boom hing, niet gezien hebben, alhoewel het klaarlichte dag was; dat zij zich trouwens aan deze onvoorziene hindernis niet konden verwachten en er normaal hunne oplettendheid niet moesten op vestigen.

Overwegende dat het hier niet gaat om de vraag,

zoals appellante het voorhoudt, of de gemeente hare verplichting tot onderhoud van de wegen ja dan neen, had vervuld, maar wel of de gemeente Pepingen door toedoen van hare vertegenwoordigers een nalatigheid had begaan door deze door de legers achtergelaten telefoondraden te laten hangen, zonder enige voorzorgsmaatregel te nemen, wanneer deze gevaar opleverde voor het gewoon vervoer;

Overwegende dat naar de voorgebrachte bestanddelen ter zake appellante volkomen bekend moest zijn met het gevaar, ontstaan door bedoelde draden, die sinds minstens zes maanden op een lengte van 500 tot 600 meter over de baan hingen; dat vaststaat dat de gemeente Pepingen deze draad slechts deed wegruimen na het overkomen van bedoeld ongeval en dat te voren geen de minste voorzorg werd genomen om deze toestand te doen ophouden of de weggebruikers door wegaanduidingen van het gevaar te verwittigen, (Verbrekking 11 Mei 1933 en advies van advocaat generaal Gesché. Pas. 1933, I 223).

Overwegende dienaangaande dat de verbaliserende rijkswacht ook stellig vaststelde (p.v. nr 605 van 1945, Rijkswacht K.), dat op verschillende plaatsen bedoelde draden werden doorgeknipt en gedeeltelijk gestolen en dat sommige eindden draad, die aan de bomen hingen, gevaar opleverden voor de wielrijders, bijzonder bij minderig weder;

Overwegende dat appellante te vergeefs aanvoert dat zij geen verantwoordelijkheid draagt voor deze telefoondraad, daar deze ofwel de eigendom was van de geallieerde legers ofwel als Duits oorlogsmateriaal en oorlogsbuit moest worden aangezien;

Dat sinds maanden de strijdende legers deze waarde-loze draad op de openbare weg hadden verlaten, dat in ieder geval de gemeente Pepingen alleen verantwoordelijk kan worden verklaard tegenover de gebruikers van deze openbare weg, waarop zij het toezicht uitoefent;

Overwegende dat de eerste rechter de toestand juist beoordeelde, toen hij een derde van de verantwoordelijkheid ten laste van geïntimeerden legde;

Overwegende dat, het vonnis « a quo » ook terecht appellant veroordeelde om provisioneel aan geïntimeerden te betalen de som van 5.435 frank ($\frac{2}{3}$ van 8152,50 frank), met de gerechtelijke intresten, en alvorens definitief uitspraak te doen, een deskundig onderzoek beval in de termen door de bestreden beslissing aangeduid;

Om die redenen, en die van de eerste rechter,

Het Hof,

Gezien artikel 24 der wet van 13 Juni 1935;

Gehoord, in openbare terechtzitting, het eensluidend advies gegeven door de Heer advocaat generaal Van der Perren;

Alle andere besluiten ontzeggende;

Ontvangt het hoger beroep; Verklaart het nochtans ongegrond; Bevestigt het bestreden vonnis en veroordeelt appellante tot de kosten van hoger beroep.

NOOT: — Wellicht zal het velen onzer lezers interesseren, dat de Hoge Raad der Nederlanden op 31 December 1915 een arrest gewezen heeft dat in de rechtsliteratuur onder de benaming « telefoondradenarrest » bekend staat. Hierover lezen wij in Völlmar's « Verbintenissenrecht » onder nr 776 blz 345, het volgende:

« Onder de gemeente Tiel waren telefoondraden door de storm losgeraakt en niet tijdig opgeruimd. Een paard was dientengevolge in de draden verward geraakt en had een been gebroken, op grond waarvan

de eigenaar de Staat voor schadevergoeding aansprak. De vordering werd door den Hogen Raad toewijsbaar geoordeeld en het college accentueerde thans de hierboven reeds aangeduide omstandigheid dat de overheid ook bij het vervullen van haar publiekrechtelijke taak werkzaam kan zijn als een gewoon persoon. Het overwoog nl. « dat het aanleggen, in stand houden en onderhouden van werken, die de Staat moeten dienen om zijn publiekrechtelijke taak behoorlijk te vervullen niet kunnen geacht worden deel uit te maken van de vervulling der taak zelve, maar de Staat daarbij optreedt als ieder ander persoon, die werken aanlegt of onderhoudt en dus ook als ieder ander bijzonder persoon voor een daarbij gepleegde nalatigheid jegens den daardoor benadeelde aansprakelijk is. »

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 19 Februari 1951.

Voorzitter: M. Thienpont.

Raadsheren: M.M. Belpaire en Louveaux.

O. M.: M. Matthys, Subst. Procureur-Generaal.

Advocaten: Mrs De Cnyf en De Rycke.

Dienstbetrekking. — Beëindiging door de werkgever zonder inachtneming van opzeggingstermijn. — Ernstige reden.

De werkgever was in casu gerechtigd de dienstbetrekking onmiddellijk te doen eindigen zonder inachtneming van een opzeggingstermijn, op grond dat de echtgenote van de werknemer, in diens bijzijn en zonder protest zijnerzijds een zijner collega's had verzocht haar tegen betaling kopiën te bezorgen van tekeningen, die betrekking hadden op de eventuele industriële productie van een bepaalde stof in het bedrijf van de werkgever.

Het verzoek van de echtgenote van de werknemer moet in deze omstandigheden geacht worden van hemzelf te zijn uitgegaan, hetgeen voor de werkgever een reden is om de dienstbetrekking onmiddellijk te doen eindigen.

X... t/ Y...

Overwegende dat bij schrijven van 21 Mei 1949 de appellant opzegging heeft gegeven, zonder voorafgaande kennisgeving, van het dienstverband krachtens hetwelk de geïntimeerde, zonder tijdsbepaling doch met een minimum van zeven achtereenvolgende jaren, zijn diensten als chemische directeur had verbonden jegens hem;

Overwegende dat blijkt uit de samenhang van die opzegging met het antwoord er op door de geïntimeerde dd. 27 Mei daaropvolgend, van de brief gericht door de geïntimeerde aan H. C. op 21 September 1950 en van het antwoord van laatstgenoemde dd. 29 September l.l., dat op 19 Mei 1949 de geïntimeerde en zijn echtgenote de voornoemde H. C., bediende-tekenaar in de nijverheidsexploitatie van de appellant, hebben ontmoet in de nabijheid van het hoofdkantoor te Gent; dat die echtgenote H. C. heeft verzocht haar tegen betaling kopiën te bezorgen van de tekeningen, die betrekking hadden op de industriële voortbrenging van synthetische papaverine, zijnde een van de voorwerpen van de nijverheid van de appellant, doch nog niet in het stadium van verwezenlijking; dat de geïntimeerde zelf op dit verzoek heeft gereageerd door te

verklaren aan zijn echtgenote: « Pourquoi avez-vous besoin de ces dessins? C'est absurde. C'est la même chose que de demander à Monsieur C. de dessiner cette porte »;

Overwegende dat de opzegging als reden aanvoert dat: « Le fait que vous n'avez pas jugé devoir intervenir catégoriquement au moment même où Madame Y. a fait à Monsieur C. cette demande de lui procurer les plans définitifs, résultant comme vous le savez, de longues recherches techniques, me donne l'assurance que la tentative de corruption dont il s'agit était admise par vous-même »;

dat daaruit niet mag worden afgeleid dat het gebrek aan onmiddellijke en krachtdadige afkeuring door de geïntimeerde van het door zijn echtgenote gedane verzoek de reden is geweest van de verbreking van het dienstverband door de appellant, doch dat bedoeld gebrek slechts het teken of het vermoeden is geweest, dat moet doen aannemen dat dit verzoek door de geïntimeerde werd beaamd, derwijze dat het moet worden geacht uit te gaan van de geïntimeerde zelf, hetgeen een reden van opzegging zonder voorafgaande kennisgeving uitmaakt;

Overwegende dat niet wordt beweerd dat H. C. zou zijn ingegaan op bedoeld verzoek; dat, integendeel, is gebleken dat hij spontaan een lid van het hoger personeel van de appellant in kennis ervan heeft gesteld en dat deze laatste de appellant ervan op de hoogte heeft gebracht;

Overwegende dat niet kan worden aangenomen dat geïntimeerde's echtgenote het verzoek tot het bekomen van de tekeningen, — en dit tegen betaling, — zou hebben gedaan in de aanwezigheid van haar man, zo deze daarmee niet vooraf had ingestemd;

dat de reactie van deze laatste op dit verzoek, hetwelk hij naderhand zelf ongewoon en strijdig met de gebruiken heeft genoemd, kan worden uitgelegd door de houding van H. C. ten opzichte daarvan, houding die afwijzend of alleszins zodanig terughoudend is geweest, — vermits niet wordt beweerd dat hij het heeft aanvaard, — dat de geïntimeerde wel bewust moest zijn dat het geen kans had te worden ingewilligd;

Overwegende dat dergelijk verzoek, zelfs indien het zijn uitwerking heeft gemist, tot het bekomen van tekeningen, die alleszins van het hoogste belang waren voor de door de appellant beoogde fabricage en die zijn eigendom waren, zelfs indien, hetgeen wordt betwist, zij door de geïntimeerde werden gemaakt, op zodanige wijze het vertrouwen heeft moeten schokken, hetwelk ten grondslag ligt van de verhoudingen tussen werkgever en werknemer, dat alle verdere samenwerking tussen hen onmogelijk is geworden;

dat het niet opgaat te beweren dat die tekeningen van generlei waarde waren voor de fabricage, daar men niet inziet waarom in dit geval de geïntimeerde ze niet rechtstreeks zou hebben gevraagd aan de appellant, veelteer dan aan een ondergeschikte;

dat de door geïntimeerde beweerde beweegreden van bedoeld verzoek, — nl. dat het werd ingegeven door het verlangen van zijn echtgenote de werken van haar man te bewaren voor hun zoon, niet ernstig kan worden geheten; dat, in de onderstelling dat die tekeningen door hem werden gemaakt, en vermits het volgens hem ging om eenvoudige schetsen zonder wetenschappelijke waarde, het voor hem zeer gemakkelijk was om aan de wens van zijn echtgenote te voldoen door nieuwe tekeningen te maken;

Overwegende dat de appellant bovendien terecht doet opmerken dat, doordat geïntimeerde aan zijn echtgenote kennis had gegeven van het voorwerp van de navorsingen, gedaan door zijn werkgever, hij reeds een uitdrukkelijk verbod van het contract had overtreden;

Overwegende dat uit het bovenstaande volgt dat de opzegging door de appellant, zonder voorafgaande kennisgeving, van het bewuste contract, volkomen gewettigd is en dat de eis van de geïntimeerde tot ontbinding ervan met toekenning van een schadeloosstelling van vier miljoen frank een vexatoir en roekeloos karakter heeft;

Om die redenen:

Het Hof, gelet op art. 24 van de wet van 15 Juni 1935;

Alle andere conclusies van de hand wijzend,

Verklaart het hoofdzakelijk hoger beroep gegrond; doet dienvolgens het bestreden vonnis te niet en, opnieuw wijzend, verwerpt de oorspronkelijke eis van de geïntimeerde als gegrond en, rechtdoende op de wederzijds van de appellant, veroordeelt de geïntimeerde om te betalen aan deze laatste een schadeloosstelling, groot één frank;

Wijst het incidenteel hoger beroep af als ongegrond;

Veroordeelt de geïntimeerde tot de kosten van de beide aanleggen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer bis. — 28 Februari 1951.

Voorzitter: M. van Camp.

Advocaten: Mrs Holemans en Bruneel.

Bevoegdheid. — Vrederechter niet bevoegd om kennis te nemen van geschil over overeenkomst tot verhuring van een onroerend goed met inbegrip van de daarin gevestigde handelszaak.

De vrederechter is onbevoegd om kennis te nemen van een geschil over een overeenkomst, waarbij de verhuurster aan huurster in huur heeft gegeven een onroerend goed met aanhorigheden evenals de meubelen, de inrichting en het materieel, dienstig tot de uitoefening van een hotelbedrijf, met inbegrip van de handelszaak.

Geschillen betreffende de verhuring die mede omvat een handelszaak, behoren tot de bevoegdheid van de Rechtbank van Koophandel (artikelen 37 bis 4° en 37ter der wet van 25 Maart 1876 op de bevoegdheid).

Wel zou anders moeten worden geoordeeld, indien partijen de beide verhuringen, die van het huis met meubilair en die van de handelszaak hadden gesplitst in twee afzonderlijke overeenkomsten met twee afzonderlijke huurprijzen.

Onghena t/ Goossens.

Gezien de gedingstukken o.m. 1° het in regelmatige vorm voorgebrachte vonnis, waartegen beroep gewezen door de Vrederechter van het kanton Brecht in dato 25 Mei 1950, 2° de geboekte en hieraangehechte beroepsakte, betekend door deurwaarder J. Schmit te Antwerpen in dato 8 Juni 1950;

Gezien het beroep tijdig werd ingesteld in de behoorlijke vorm, dat het derhalve ontvankelijk is;

Gezien de oorspronkelijke vordering strekte tot huurvermindering en terugbetaling van het te veel betaalde sinds 1 November 1949;

Gezien appellant aanvoert dat de eerste Rechter zich ten onrechte onbevoegd verklaarde, omdat het een verhuring van een onroerend goed samen met de verhuring van een handelszaak zou betreffen, dat

volgens appellante het enkel zou gaan om de verhuring van een handelshuis, onderworpen aan de wet van 20 December 1950;

Gezien blijkt dat geïntimeerde bij overeenkomst van 25 October 1949 in huur gaf aan appellante voor de duur van drie jaar haar eigendom met aanhorigheden evenals de meubelen, inrichting en materiaal dienstig tot uitbating van bedoeld hotel, met inbegrip van de handelszaak, zulks voor de onsplitsbare prijs van 6.000 fr. per maand tot einde Maart 1950 en 7.500 fr. vanaf 1 April 1950;

Gezien enerzijds noch de uitzonderingswet van 31 Juli 1947, noch die van 20 December 1950 van toepassing is op de verhuring van meubelen (in casu de handelszaak);

Gezien de uitbating van een handelszaak aan de uitbater de hoedanigheid van handelaar verleent (Wetboek van Koophandel, art. 1);

Gezien wel is waar ingevolge art. 1 der wet van 20 December 1950 de Vrederechter bevoegd was voor wat betreft de verhuring van het gemeubelde onroerend goed, hij toch onbevoegd blijft om te kennen in zake betwistingen betreffende de verhuring van de handelszaak, die door de Handelsrechtbank dienen beslist te worden;

Gezien ingevolge art. 37bis 4° en 37ter der wet van 25 Maart 1876 op de bevoegdheid in dergelijk geval de voorkeur dient te worden gegeven aan de Rechtbank van Koophandel boven de Vrederechter;

Gezien deze zienswijze in overeenstemming is met de algemene principes en bevestigd door rechtspraak en rechtsleer (Cass. 1e K., 22.5.47, J. T. n° 3733, 29.6.47; La Haye en Vankerckhoven, blz. 26, n° 350, Burg. Rechth. Antwerpen, 1e K. bis, 22.2.50, R. W. 17.12.50, kol. 548);

Gezien vanzelfsprekend anders zou dienen geoordeeld te worden wanneer partijen klaarblijkelijk de beide verhuringen zouden hebben gesplitst en in afzonderlijke overeenkomsten een afzonderlijke prijs zouden hebben bedongen, hetgeen echter in casu niet het geval is;

Gezien trouwens deze oplossing, die is van het gezond verstand, vermits ingevolge het beginsel der vrijheid van overeenkomst, dat de overeenkomst betreffende de verhuring de handelszaak beheerst, het niet mogelijk is met zekerheid vast te stellen of te betwisten welk gedeelte van de globale huurprijs door partijen geacht werd bedongen te zijn voor de verhuring van die handelszaak, vermits deze aan geen beperkende uitzonderingsbepalingen is onderworpen;

Gezien derhalve de Vrederechter zich terecht onbevoegd heeft verklaard;

Om deze redenen :

De Rechtbank, rechtdoende in hoger beroep en op tegenspraak;

Verklaart het beroep ontvankelijk, doch ongegrond, ontzegt de vordering van appellante in hoger beroep;

Bevestigt het vonnis a quo in al zijn delen.

Stelt de kosten van beroep ten laste van appellante.

Vlaamse Juristen,

Abonneert U op het
RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

PARTICULIERE ARBITRAGE TE IEPEL

8 Maart 1951

Arbiters : Mrs van der Mersch, Waterblee en Delobel

Echtscheiding. — Onderlinge vermogensrechtelijke verhouding tussen de vroegere echtgenoten. — Honorarium van de advocaat van de man. — Werking van het beginsel van art. 266 bis B.W. — Splitsing.

De vordering van een advocaat wegens honorarium en kosten moet geacht worden successievelijk te ontstaan naar gelang hij werkzaamheden verricht.

Wat de onderlinge vermogensrechtelijke verhouding tussen de vroegere echtgenoten na echtscheiding betreft, moet de vordering van de advocaat van de man wegens te diens behoefte verrichte werkzaamheden, gesplitst worden in een gedeelte wegens werkzaamheden, verricht voor de indiening van het verzoekschrift tot echtscheiding door de vrouw, en een ander gedeelte wegens nadien verrichte werkzaamheden. Het eerste gedeelte komt ten laste van de gemeenschap, het tweede ten laste van de man persoonlijk, zulks krachtens art. 266bis B.W., hetwelk bepaalt, dat de einduitspraak in zake echtscheiding, wat haar gevolgen tussen de echtgenoten ten aanzien hunner goederen betreft, tot op de dag van de eis zal terugwerken.

De Witte t/Cordonnier

Aangezien de Heer Julien Dewitte op 3 December 1947 onder aanhoudingsmandaat werd gesteld onder de beschuldiging van poging tot moord op Mevrouw Martha Cordonnier, zijn echtgenote; dat op 5 December 1947 de heer Julien Dewitte Mr Fernand Lefere, advocaat te Yper, als verdediger verkoos;

Aangezien Mevrouw Martha Cordonnier op 24 Maart 1948 een vordering tot echtscheiding heeft ingesteld tegen haar echtgenoot; dat de echtscheiding haar op 29 Juni 1949 toegestaan werd;

Aangezien de heer Julien Dewitte intussen op 10 October 1948 door het Assisenhof werd vrijgesproken.

Aangezien de staat van kosten en ereloon van Mr Lefere voor het behandelen van de strafrechtelijke zaak ten laste van de heer Julien Dewitte en de verdediging van deze laatste voor het Assisenhof 12.500 fr. bedraagt;

Aangezien partijen, die thans overgaan tot de vereffening en verdeling van de huwelijksgemeenschap, die tussen hen heeft bestaan, het niet eens zijn nopens de vraag of het bedrag der voormelde kosten en erelonen van Mr Lefere ten laste vallen van de gemeenschap of van de man;

Aangezien de vraag niet is of tegenover derden, ter zake tegenover Mr Lefere, de schuld wegens kosten en erelonen wegens de verdediging van de man een schuld is van de gemeenschap; dat krachtens art. 1409 2e B. W. al de schulden, gemaakt door de man tijdens het huwelijk, schulden zijn van de gemeenschap;

Aangezien art. 266bis B.W. (wet van 14 December 1935) in art. 7 bepaalt dat « het eindvonnis of eind-arrest in zake echtscheiding » zal, wat zijn gevolgen tussen de echtgenoten ten aanzien van hun goederen betreft, tot op den dag van de eis terugwerken; dat het hier gaat om de vereffening en verdeling van de gemeenschap tussen de echtgenoten en niet tegenover derden, zodat art. 266bis onbetwistbaar toepasselijk is;

Aangezien het ereloon van de advocaat bepaald

wordt, rekening houdende met het belang van de zaak en de aard van het werk; (Decreet van 14 December 1810, art. 43);

Aangezien het recht op ereloon van de advocaat ontstaat vanaf het ogenblik dat de zaak hem werd toevertrouwd en dat hij deze heeft aanvaard; dat het bedrag van het ereloon afhangen zal van het belang der zaak, de verrichte werkzaamheden en het bekomen resultaat; dat de schuldvordering van erelonen dus een successievelijke schuldvordering is, die ontstaat naargelang de vordering van de zaak en de verrichte werkzaamheden.

Aangezien ter zake Mr Lefere wel met de verdediging van de heer Julien Dewitte belast werd voor het inleiden van de vordering tot echtscheiding door de vrouw, doch de meeste en bijzonderste werkzaamheden, waaronder in de eerste plaats de verdediging voor het Assisenhof zelf (met als gevolg de aldaar bekomen vrijspraak) slechts verricht werden na indiening van het rekest tot echtscheiding (24 Maart 1948); dat, zo Mr Lefere naar recht en billijkheid 12.500 fr. kosten en ereloon in rekening brengt, deze erelonen hoofdzakelijk verschuldigd zijn, voor werkzaamheden verricht na inleiding van het geding tot echtscheiding;

Aangezien het grootste gedeelte der erelonen dan ook ten laste van de heer Julien Dewitte moet blijven, als zijnde een schuld door hem aangegaan na 24 Maart 1948, datum waarop de ontbinding der gemeenschap tussen de echtgenoten terugwerkt;

Om deze redenen,

Zeggen voor recht dat het bedrag der kosten en erelonen van Mr Lefere, tot beloop van 2.500 fr. ten laste van de gemeenschap Julien Dewitte - Martha Cordonnier vallen, en tot beloop van 10.000 fr. ten laste van de heer Julien Dewitte, persoonlijk.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE BRUGGE

3e Kamer. — 16 Januari 1951.

Voorzitter : M. Bon de la Kethulle de Ryhove.
Rechters : M.M. Desmet en Van Balberghe.
O. M. : M. Boudolf.

Overspel. — Klacht.

Vervolging of veroordeling wegens overspel kan slechts plaats hebben, indien uit de klacht van de echtgenoot, die beweert beledigd te zijn, op ondubbelzinnige wijze de formele wil blijkt om tegen de beschuldigde echtgenoot vervolgingen uit te lokken en zijn strafrechtelijke veroordeling te bekomen. (art. 390 W. v. S.)

O. M. t/ D. L.

Aangezien verdachte de ontvankelijkheid van de publieke vordering betwist;

Overwegende dat luidens artikel 390 van het Wetboek van Strafrecht vervolging of veroordeling wegens overspel slechts kan plaats hebben op klacht van de echtgenoot, die beweert beledigd te zijn;

Overwegende dienvolgens, dat uit de klacht op ondubbelzinnige wijze de formele wil moet blijken om tegen de schuldige echtgenoot vervolgingen uit te lokken en zijn strafrechtelijke veroordeling te bekomen (zie o.m. Haus, Principes, dl II, n^{rs} 1088, 1091, 1092 en 1095; Crahay, Contraventions, n° 629; Pand.

B., v^o Action publique, n^{rs} 254 en 255, Ibid., v^o Adultere, n^{rs} 80, 84 en 86; Nypels et Servais, Code pénal, art. 390, n^{rs} 3 en 6; Braas, Précis (1932), blz. 41 en 42; Warlomont R., L'action publique et civile (Nouvelles), n^{rs} 433 en 434; Faustin Hélie, Instr. crim. dl I, n^{rs} 1000, 1003 en 1010; Garraud, Droit pénal, dl 5, n° 1885; Garraud, Instr. crim., dl I, blz. 352 en 353; Verbr. 23 April 1877, Pas. 1877, I, 209; Verbr. 3 Maart 1890, Pas. 1890, I, 103; Verbr. 19 October 1914, Pas. 1915-16, I, 109; Verbr. 25 Maart 1946, Pas. 1946, I, 110; Luik, 16 Juli 1875, Pas. 1876, II, 31; Luik, 15 December 1875, Pas. 1876, II, 79; Gent, 15 Febr. 1877, Pas. 1877, II, 186);

Overwegende dat in haar schrijven aan de heer procureur des Konings d.d. 3 Augustus 1950 (stuk 1) L. Van R. deze magistraat verzocht de «betrekkingen» welke haar echtgenoot zou hebben met een zekere S. C. en «die zouden plaats vinden in de woning van hogergenoemde S. C., wel te willen doen vaststellen op de wijze door de wet bepaald»; dat zij dit schrijven bevestigde aan de rijkswacht (stuk 4); doch er-bij voegde «Ik vraag geen gerechtelijke vervolging tegen mijn echtgenoot, noch tegen C. S.»;

Overwegende dat hieruit blijkt dat de echtgenote van verdachte niet de bedoeling heeft gehad de betuiging van het misdrijf van onderhoud van bijzit uit te lokken en de heer procureur des Konings te habiliteren om de publieke vordering wegens dit misdrijf in te stellen en uit te oefenen;

Dat de publieke vordering dus vooralsnog niet ontvankelijk is;

Om deze redenen :

Gelet op de artikelen 389 en 390 van het Wetboek van Strafrecht; 179, 182, 184, 190 en 130 Wb. Strafv.; 11, 12, 14, 31, 35, 37 en 41 wet van 15 Juni 1935, welke door de heer voorzitter aangehaald zijn;

De rechtbank : verklaart de publieke vordering niet ontvankelijk. Kosten ten laste van de Staat.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE TURNHOUT

2e kamer. — 2 Maart 1951.

Voorzitter : M. A. Boone.
Rechters : M.M. Van den Hove d'Ertsenryck en Schiltz.
O. M. : M. Vervliet.

Belastingen. — Provinciale hondenbelasting. — Niet-betaling. — Verzachtende omstandigheden kunnen niet in aanmerking worden genomen.

Aangezien art. 85 W. v. S. in het desbetreffend provinciaal reglement niet aangehaald wordt en de op het feit gestelde boete van 50 tot 200 fr. als een gemengde boete, d.w.z. als een boete in belastingzaken met een strafrechtelijk en tevens burgerlijk karakter moet worden beschouwd, kunnen verzachtende omstandigheden niet in aanmerking komen om een geringere geldboete op te leggen dan het bij de wet bepaalde minimum.

O. M. t/ Laenen en Clé.

Verdacht van te Hulshout, kanton Westerlo, de 12 December 1949 : In het bezit te zijn bevonden van een hond, waarvoor geen aangifte werd gedaan, noch de taks gekweten en geweigerd te hebben een ambts-halve vastgestelde aanslag van 400 fr., bij wijze van transactionele boete binnen de gestelde termijn te

betalen, aldus in overtreding bevonden te zijn van artikel 5 der provinciale taksreglementen op de honden, goedgekeurd bij Regentsbesluit van 6 Febr. 1945 en 3 December 1947 (Wet van 5 Juli 1817, art. 13)

.....
Aangezien het aangetekend hoger beroep regelmatig en tijdig is ingesteld;

Overwegende dat genoegzaam is bewezen door het onderzoek der zaak ter zitting dat verdachte op gemelde plaats en datum, zich schuldig heeft gemaakt aan het haar ten laste gelegd feit, zoals het hierboven nader is omschreven;

Overwegende dat de eerste rechter ten onrechte, toepassing doende van verzachtende omstandigheden, beslist heeft dat er slechts een politiestraf van ten hoogste 15 dagen zou dienen uitgesproken te worden en dat het feit, herleid zijnde tot een enkele politie-overtreding, de openbare vordering verjaard is;

Overwegende dat de ten laste van verdachte Laenen gelegde overtreding, bij artikel 6 van het Provinciaal Reglement van de Provincie Antwerpen van 28 October 1937, bij toepassing van artikel 13 der wet van 5 Juli 1871, strafbaar is gesteld met een gevangenisstraf van één tot acht dagen en met een geldboete van 50 tot 200 frank, of met één der straffen; dat, gezien artikel 85 van het Wetboek van Strafrecht niet aangehaald wordt in het reglement der Provincie Antwerpen en anderzijds de boete van 50 fr. tot 200 fr. als een gemengde boete, dit wil zeggen met boetstraffelijk en burgerlijk karakter in fiscale zaken, dient aangezien te worden, er geen verzachtende omstandigheden in aanmerking kunnen genomen worden om een mindere boete toe te passen dan het minimum door de wet voorzien;

Overwegende dat gedaagde Clé Evarist als echtgenoot van betichte Laenen burgerlijk verantwoordelijk is voor wat betreft de boete en de kosten;

CORRECTIONELE RECHTBANK TE KORTRIJK

1e Kamer. — 28 Juni 1950.

Voorzitter : M. Carnewal.

Rechters : M.M. Verbrughen en J. Rommel.

Advocaten : Mrs. E. en G. van den Berghe, A De Gryse, Hoste (Brugge) en Duchêne (Gent).

Verkeer. — Aanrijding van vrachtauto door Dieseltrein. — Strafbareheid van de autobestuurder wegens gebrek aan voorzichtigheid (art. 26 Algem. Verkeersregeling). — Veroordeling tot vergoeding van slechts de helft der door de burgerlijke partij geleden schade, daar laatstgenoemde harerzijds niet de vereiste voorzorgen heeft getroffen.

Strafrechtelijk : Strafbareheid van de bestuurder van een vrachtauto, die bij zeer mistig weer op een onbewaakte overweg door een Dieseltrein is aangereden, op grond, dat hij de vereiste voorzichtigheid niet heeft in acht genomen (Art. 26 Algemene Verkeersregeling), inzonderheid niet de nodige maatregelen heeft getroffen om zich te vergewissen of een trein niet in aantocht was. De voorrang komt aan de trein toe.

Civielrechtelijk : Bij de beoordeling van de door de burgerlijke partij (N. M. B. S.) ingestelde vordering tot schadevergoeding moet rekening worden gehouden met de fout van de bestuurder van de Dieseltrein, die verzuimd heeft tijdig fluitsignalen te

geven. Wanneer mensenlevens op het spel staan is het niet voldoende alle artikelen van een administratief reglement na te leven, doch is de betrokkene verplicht verdere voorzorgen te nemen, die door de omstandigheden geboden, normaal kunnen uitgevoerd worden.

Veroordeling van de verdachte tot slechts de helft van de door de burgerlijke partij geleden schade.

O. M. en N. M. B. S. t/ A. Vincke.

Aangezien door het onderzoek en de behandelingen ter zitting bewezen is dat de beklaagde als weggebruiker, bestuurder van een vrachtwagen met aanhangwagen, eigendom van zijn vader, geladen met 12 ton beten toebehorende aan M. D. die hem vergezelde, op voormelde datum omtrent 9 uur 's voormiddags bij het rijden over de onbewaakte overweg Nr 46 der spoorweglijn Roeselare-Ieper, bij zeer mistig weder aangereden werd door de mazouttrein nr 8966, bestuurd door D. C., en de verwondingen waarvan spraak in de dagvaarding daaruit gevolgd zijn;

Aangezien het er op aankomt na te gaan of deze aanrijding welke eigenlijk niet de daad is van verdachte maar van D., toch dient ten laste gelegd te worden van de verdachte;

Aangezien dienaangaande niet betwist wordt :

1) dat deze overweg overeenkomstig de bestaande reglementering doelmatig aangeduid was voor de gewone weggebruikers,

2) dat de mazouttrein ook verlicht was overeenkomstig de ter zake geldende voorschriften,

3) dat de mazouttrein op dit baanvak reed op het normale uur van de doortocht en met de normale snelheid om tijdig aan te komen op het station te Roeselare,

4) dat de bestuurder van de vrachtwagen bekend was met het bestaan van deze overweg,

5) dat het mogelijk is, gezien de rechtlijnige ligging van het spoor, bij klaar weder een ver uitzicht te nemen langs beide zijden op het spoor om zich te vergewissen of een trein in aantocht is, doch dat tengevolge van een hevige mist de zichtbaarheid zich beperkte tot 50 à 100 meter;

Aangezien de weggebruikers krachtens art. 26 der wegcode de zware verplichting hebben de nodige maatregelen te nemen om zich in de mate van het mogelijke te vergewissen van de aantocht van een trein, vooraleer het spoor op te rijden;

dat het algemeen belang en de regelmatigheid der treinen aan deze niet toelaten te vertragen of te stoppen aan onbewaakte overwegen, en de prioriteit aldus normaal aan de trein toebehoort;

Overwegende dat, rekening houdend met de dikke mist welke het zicht belemmerde op meer dan 50 m. betichte niet al de voorzorgen genomen heeft om zich degelijk te vergewissen of de baan vrij was; dat hij namelijk zijn begeleider op de spoorweg had kunnen doen plaats nemen, terwijl hij het oversteken zou uitgevoerd hebben, en dat waarschijnlijk het ongeval zo had kunnen vermeden worden;

dat ten laste van betichte de onvoorzichtigheid voorzien door art. 418-422 van het S. W. B. aldus bewezen is;

Aangezien beide telastleggingen hun grond vinden in een zelfde gedraging, en aldus maar één straf dient te worden uitgesproken;

Wijzende op de conclusie der burgerlijke partij, de N. M. B. S.;

Aangezien door de gepleegde feiten door de veroor-

deelde aan de burgerlijke partij schade is veroorzaakt, die vergoeding vergt;

Aangezien zij als vergoeding der uit deze aanrijding gevolgde schade, betaling vordert als volgt:

I. Voor geneeskundige kosten:

- a) ereloon Dr Vandenberghre volgens rekening fr. 75
- b) ereloon Dr Demeulenaere volgens rekening 1620
- c) uitbetaling aan tijdelijke lader Dehaene 190
- d) terugbetaling aan familie Desserano voor onkosten van eerste hulp 117

Aangezien er enkel bewijzen van betaling werden voorgelegd voor wat betreft de bedragen vermeld onder a) en b); dat aldus enkel deze kunnen erkend worden, hetzij samen 1.695 frank;

2. voor onkosten van herstelling van de trein volgens schatting: 41.067 frank;

dat dienaangaande geen betwisting ingebracht wordt;

3. voor optillingskosten: 3.055 frank; dat dienaangaande voldoende verrechtvaardigende detailopgave is gedaan;

4. voor kosten dienst der baan: 657 frank; dat dienaangaande ook voldoende verrechtvaardiging is geschied in de pleitnota;

5. voor vertraging en wegvallen van treinen 3.184 frank; dat dit bedrag billijk voorkomt gezien het steunt op een overeenkomst met het consortium der verzekeringsmaatschappijen;

Dat aldus gezamenlijk als schade dient aanvaard te worden de sommen van: 1.695 fr. + 41.067 fr. + 3.055 fr. + 657 fr. + 3.184 fr. = 49.658 fr.;

Overwegende nochtans dat hier ook het principe van toepassing is dat om een prioriteit verschuldigd te zijn, de verschuldigde minstens de aanwezigheid van een rechthebbende op prioriteit moet kunnen ontwaren, met andere woorden dat hij moet kunnen zien of horen dat een andere weggebruiker in aantocht is; dat hier die kennis van deze aanwezigheid in de persoon van Vincke zeer verminderd werd door de handwijze van D. zelf;

Overwegende inderdaad, dat, hadde D. tijdig fluitsignalen gegeven, hetgeen toch geen overdreven inspanning van zijnentwege vereiste en geen vertraging teweeg bracht, de botsing hadde kunnen vermeden worden, dat D. de ligging der baan goed kende en evenzeer rekening moest houden met de beperkte zichtbaarheid waaraan enkel door het geven van fluitsignalen kon verholpen worden;

Overwegende dat het niet opgaat te beweren, wanneer mensenlevens op het spel staan, dat men alle voorzorgen genomen heeft wanneer al de artikelen van een bestuurlijk reglement nageleefd zijn;

dat artikel 418 W. v. S. hier evenwel van toepassing is, hetwelk iedere onvoorzichtigheid zelfs bij verzuim beteugelt; dat de machinist heeft blij gegeven van een overdreven zekerheidsgevoel, zowel op fysisch gebied in verband met de massa van zijn voertuig als op wettelijk gebied ten gevolge der niet-verplichting te fluiten; dat het verzuim van elke maatregel die normaal kan uitgevoerd worden om een ongeluk te vermijden dient in aanmerking genomen te worden;

Aangezien de verdachte, wegens de fout begaan door de aangestelde der burgerlijke partij zoals hierboven aangehaald, enkel voor de helft dient tussen te komen in de vergoeding dezer schade.

(.....)

NOOT: Bovenstaand vonnis werd bevestigd door het Hof van Beroep te Gent, 3e kamer, d.d. 27 November 1950.

VREDEGERECHT TE BORGERHOUT

9 Maart 1951.

Rechter: M. Van der Mensbrugge.

Advocaten: Mrs Van Nieuwerburgh en L. Somers.

Buitengewoon huurrecht. — Op handelshuurovereenkomsten is de huishuurwet in het algemeen van toepassing, niet echter de in die wet bepaalde uitzonderingen.

Ook handelshuurovereenkomsten vallen onder de huishuurwet, doch de in deze wet bepaalde uitzonderingen zijn in globo niet van toepassing op handels- huurovereenkomsten; zulks kan worden afgeleid uit de wordingsgeschiedenis van de wet en uit de verklaringen van de Minister van Justitie, alsmede uit de bepaling van artikel 42, laatste lid naast de — behalve wat de datum betreft — gelijklopende van artikel 4, par. 4.

De wetgever heeft aan de huurders van handels- huizen een bijzondere bescherming willen verlenen.

Fredrix t/ Dellens.

Overwegende dat de eis strekt tot de vaststelling der huur en de teruggave der te veel betaalde huren;

Overwegende dat verweerders opwerpen, dat bedoeld pand niet onder de huishuurwet valt, omdat het nooit verhuurd werd vanaf 1 Augustus 1939 tot 31 Juli 1947, daar het al dien tijd bij de eigenaars zelf in gebruik was;

Overwegende dat aanlegger aanvoert dat de wet van 20 December 1950 wel toepasselijk blijft op het litigieuze pand, omdat het een handelshuur betreft en de door de huishuurwet voorziene uitzonderingen niet toepasselijk zijn op de handelshuren overeenkomstig artikel 42 der wet;

Overwegende dat niet kan betwist worden, dat het hier een handelshuur betreft, daar aanlegger de handelszaak overnam en thans uitbaat;

Overwegende dat het geschil tussen partijen hierop neerkomt of artikel 42 der wet de uitzonderingen der wet in- of uitsluit;

Overwegende dat artikel 42 luidt: «Tot de in- » werkingtreding van een nieuwe wet tot wijziging van » de artikelen 1762/3 tot 7 van het B. W. zal deze wet » gelden voor huurovereenkomsten betreffende goede- » ren die hoofdzakelijk voor handelsdoeleinden gebruikt » worden en waarvan de ingebruikneming niet van » seizoentijdelijke aard is zonder dat evenwel het genot » van wettelijke verlenging aan de huurder mag ont- » trokken worden om een andere oorzaak dan niet- » naleving van zijn verplichtingen »;

Overwegende dat verweerders hieruit besluiten, dat de wet van 20 December 1950 op de huurovereenkomsten betreffende handelshuizen toepasselijk is met al haar uitzonderingen, zodat voormelde huurovereenkomsten niet onder de wet vallen indien het litigieuze pand niet verhuurd werd tussen 1 September 1939 en 1 Augustus 1947;

Overwegende dat de tekst ongetwijfeld dusdanige uitleg toelaat; dat nochtans de wordingsgeschiedenis van de bepaling en de verklaring van de heer Minister van Justitie deze uitleg niet toelaten; dat de wetgever de waarde van de handelszaak heeft willen beschermen totdat de nieuwe wet tot wijziging van de artikelen 1762/3 tot 7 in werking zal treden;

Overwegende dat buiten de geschiedenis en de verklaringen van de heer Minister van Justitie Wij in artikel 42 zelf een tekstargument vinden voor de

mening dat de in de huishuurwet bepaalde uitzonderingen in globo niet van toepassing zijn op de handelshuurovereenkomsten;

dat inderdaad artikel 42 in fine bepaalt: « De rechter kan de verlenging onttrekken aan elke huurder » die een onroerend goed of een gedeelte van onroerend goed bezit, dat, al naar de positie, stand en beroep aan zijn behoeften voldoet en die er over beschikt of heeft kunnen beschikken na 1 Juli 1948 zonder dat daaruit voor de huurder verlies of kosten mogen voortvloeien »;

Overwegende dat artikel 4 par. 4 luidt: « de verlenging kan eveneens onttrokken worden aan elke huurder, die een onroerend goed of een gedeelte van onroerend goed bezit, dat, al naar zijn positie, stand of beroep aan zijn behoeften voldoet, en die er sedert 1 Augustus 1947 over beschikt of heeft kunnen beschikken »;

Overwegende dat die twee paragrafen dezelfde inhoud hebben met een verschil van datum; dat het feit, dat de wetgever in artikel 42 deze paragraaf ingelast heeft, bewijst dat de uitzonderingen der wet in globo op de handelshuurovereenkomsten niet toepasselijk zijn;

Overwegende ten slotte dat de handelshuurovereenkomsten steeds door de wetgever bevoorrecht werden en dat de wetgever der wet van 20 December 1950 dit voorrecht behouden heeft;

Overwegende dat hieruit blijkt, dat het litigieuze pand valt onder de wet van 20 December 1950 en dit zolang de artikelen 1762/3 tot 6 door de nieuwe wet niet zullen gewijzigd worden;

Overwegende dat, alvorens verder recht te doen, een deskundig onderzoek dient te worden bevolen;

arts een billijke vergoeding te betalen, maar die vergoeding ook in verhouding behoort te staan tot de werkelijke prestaties van de geneesheer.

Cl. Van de Voorde t/ Kieffer.

Overwegende dat verweerder aanvoert dat de tussenkomst van aanlegger zich zou beperkt hebben tot twee bezoeken, welke bewering door de zaakwaarnemer, die aanlegger vertegenwoordigt, niet wordt tegengesproken;

Overwegende dat aanlegger geen enkel element inbrengt waaruit zou blijken dat er een werkelijke behandeling of ingewikkelde onderzoeken hebben plaats gevonden;

Overwegende dat blijkt uit de beslissing van de Raad der Orde van Geneesheren dat wel aanlegger gehoord werd, maar niet dat verweerder gehoord werd;

Overwegende dat die beslissing wel toegeeft dat het ereloon niet « goedkoop » is en aan verweerder verwijt vooraf niet naar het ereloon te hebben geïnformeerd;

Overwegende dat het zonderling voorkomt, dat bedoelde beslissing als een element van schatting van ereloon schijnt in aanmerking te nemen het feit, dat verweerder geen reden opgaf waarom het ereloon te hoog zou zijn;

Overwegende dat verweerder nochtans blijkt onafgebroken geprotesteerd te hebben op grond van de wanverhouding tussen de gepresteerde zorgen en de geëiste vergoeding;

Overwegende dat het beroep van geneesheer slechts zijn volle morele waarde behoudt en het ontzag van eenieder verdient, zolang het aan een grondige vak-kennis en de mogelijkheid om volgens zijn stand te leven een minimum apostolaat en menslievendheid paart;

Overwegende dat, meer in het bijzonder wat het ereloon betreft, de geneesheer bij het bepalen ervan met deze elementen rekening moet houden evenals met de gegoedheid van de patiënt en de objectieve schatting naar aard, ingewikkeldheid en belang der verleende zorgen;

Overwegende dat door deze elementen over het hoofd te zien en als stelregel na te streven dat het ereloon zo hoog zou komen als de tegenstand van de patiënt enigszins zal dulden, één der verhevenste beroepen in onze maatschappij in discrediet zou worden gebracht; dat de bewering dat de patiënt vooraf moet bedingen over het loon, dat hem zal aangerekend worden, trouwens reeds een stap in die richting is;

Overwegende dat een taxatie door de Orde der Geneesheren geen bindende kracht heeft, des te minder wanneer blijkt dat zulke taxatie plaats vond na het eenzijdig verhoor van slechts een der partijen; dat na het uitbrengen van zulk advies nog immer de vrijheid voor de Rechtbanken blijft bestaan om na te gaan of er een voldoende tegenprestatie geleverd werd voor de vergoeding, welke door de geneesheer verlangd wordt; dat inderdaad de rechtsband tussen geneesheer en patiënt, welke eigen kenmerken dat contract ook moge hebben, toch in de grond een tweezijdige overeenkomst is, waarbij niet alleen voor de patiënt een verplichting bestaat tot billijke vergoeding, maar ook het aan de dokter toekomende recht op vergoeding in verhouding behoort te staan tot zijn werkelijke prestaties;

Overwegende dat ter zake zulkdanige wanverhouding bestaat tussen de eisen van aanlegger en de prestaties, waarvan zijn zaakwaarnemer tijdens de debatten liet blijken, dat de aanspraken op fr. 1500,—

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

2e kanton. — 22 Maart 1951.

Pl.v. rechter: M. Majean.

Doktershonorarium. — In acht te nemen regels bij de bepaling ervan. — Een taxatie door de Orde der geneesheren bindt de rechter niet. — Verhouding tussen de prestaties van de geneesheer en het bedrag van het honorarium.

Het beroep van de geneesheer behoudt slechts zijn volle morele waarde en verdient slechts het ontzag van eenieder, zolang het aan een grondige vak-kennis en de mogelijkheid om naar zijn stand te leven, een minimum apostolaat en menslievendheid paart.

Bij het bepalen van zijn honorarium moet de geneesheer met deze elementen rekening houden evenals met de gegoedheid van de patiënt en de objectieve schatting naar aard, ingewikkeldheid en belang der bestede zorgen.

De patiënt behoeft niet van te voren naar het honorarium te informeren.

Een taxatie door de Orde van de Geneesheren heeft geen bindende kracht zeker niet wanneer zij is geschied na het eenzijdig verhoor van slechts een der partijen. Een dergelijke taxatie heeft slechts de betekenis van een advies, waaraan de rechter niet gebonden is.

De rechtsbetrekking tussen geneesheer en patiënt, welke ook de eigen kenmerken daarvan mogen zijn is in de grond een tweezijdige, waarbij niet alleen voor de patiënt een verbintenis bestaat om aan de

ereloon, buiten de fr. 500,— welke voor de twee vermelde bezoeken reeds werden betaald, moeten afgewezen worden;

Om deze redenen :

Wij, Vrederechter, rechtdoende op tegenspraak, wijzen aanleggers vordering af.

Zeggen dat de kosten van het geding ten laste van aanlegger zullen blijven.

BIBLIOGRAPHIE

LINDEMANS Leo : Proeve van een objectieve talenttelling in het Brusselse. - N.V. Standaard -- Boekhandel, Antwerpen, Brussel, Gent, Leuven. 1951. 90 p.

Hetgeen officieus reeds vernomen werd over de uitslagen van de laatste telling op taalgebied in België heeft de problemen van de taalgrens en van de Brusselse agglomeratie weer bijzonder actueel gemaakt. Van alle zijden wordt er aangedrongen op een wetenschappelijke vaststelling van de taalgrens in ons land, ten einde definitief een einde te stellen aan alle taal-imperialisme.

Nooit is in de Vlaamse gewesten, op meer acute wijze, de noodzakelijkheid hiervan in de breedste kringen doorgedrongen. Er werd immers andermaal vastgesteld hoe reusachtig het verlies is aan Vlaamse volkskracht, ten gevolge van de steeds voortschrijdende verfransing aan de taalgrens en in het Brussels. Wetenschappelijke studie op dit terrein is thans meer dan ooit onontbeerlijk.

Wat de Brusselse agglomeratie betreft heeft Mr Leo Lindemans, zich thans de geweldige inspanning getroost een proeve te ontwerpen van objectieve talenttelling. De uitgebreide gegevens, die zijn onderzoek aan het licht hebben gebracht, bieden een setrke wetenschappelijke grondslag waarop kan gesteund worden, ter beoordeling van het taalreferendum, zoals dit thans in ons land periodisch gehouden wordt, met al de misbruiken en onregelmatigheden waarmee het gepaard gaat.

De basis voor de toepassing der taalwetten mag niet steunen op bedrieglijke kiespropaganda, doch op positieve demographische gegevens en het is een geluk dat Mr Lindemans de moed heeft gehad dit lastig vraagstuk aan te pakken en ons een systeem van talenttelling in het Brussels te bezorgen, dat niet steunt op valse schijn maar op objectieve elementen.

Wat de methode betreft heeft de auteur zich gesteund op de kiezerslijsten van 1949. De gegevens van deze lijsten laten toe zich rekenschap te geven van de oorsprong der kiezers en veelal van de oorsprong hunner ouders, naar gelang hun geboorteplaats. Voor diegenen die te Brussel geboren zijn heeft Mr Lindemans een zeer interessante indeling der gemeenten uitgewerkt op basis van de officiële taalverhoudingen in deze gemeenten, zoals deze verhoudingen gebleken zijn uit de vroegere periodische tellingen.

Elk van de gemeenten, die samen de Brusselse agglomeratie vormen, wordt dan afzonderlijk onderzocht en door middel van treffende statistische berekeningen wordt telkens nagegaan in welke mate de Vlaamse inwijking stijgt of daalt.

Uit de cijfers verstrekt in het werk kan men vaststellen dat de toestand van de onderscheiden gemeenten der agglomeratie zeer verschillend is. Al

laat een bepaald positief besluit zich moeilijk uit de cijfers afleiden, toch zijn enkele doorslaande gegevens door het onderzoek van Mr Lindemans komen vast te staan, namelijk dat er in de Brusselse agglomeratie een half miljoen Nederlandstaligen wonen, waarvan de helft geboren is in het Vlaamse land. Het vraagstuk van de Vlaamse inwijking te Brussel is dus een van de belangrijkste elementen in de strijd om de hoofdstad en een eerste gebod weze de volkskracht, die door de Vlaamse inwijkelingen in Brussel ingevoerd wordt, niet te laten verloren gaan en ze voor de Vlaamse gemeenschap te bewaren.

Het onderzoek van de auteur heeft ook laten blijken dat de Vlaamse inwijking te Brussel stijgt met het jaar, waaruit hij het optimistisch besluit trekt, dat, wanneer die inwijkelingen van de verfransing konden gered worden, het probleem van Brussel op 30 jaar zou opgelost zijn.

In de Zuid-Oostelijke voorsteden der Brusselse agglomeratie is de Waalse inwijking zeer sterk, doch zij beperkt zich tot een gedeelte slechts van deze agglomeratie, terwijl de Vlamingen zich over al de onderscheiden gemeenten verspreiden. De Noord-Westelijke gebieden van Brussel blijven een aaneengesloten Vlaams gebied vormen.

Tussen de inwijkelingen in Brussel telt men vooral Brabanders, Oost-Vlamingen en Antwerpenaren en het is merkwaardig dat deze er niet gegroepeerd zijn, wanneer zulks voor de West-Vlamingen en Limburgers wel het geval is.

Uit deze gegevens leidt de auteur dan enkele algemene richtlijnen af voor de strijd tot bewaring in het Brussels van het Vlaams cultureel erf.

Enkele kaarten aan het werk toegevoegd verduidelijken de gegevens ervan.

Waar zoveel over de Brusselse taaltoestanden gerept wordt zonder objectieve wetenschappelijke basis, is het boekje van Mr Leo Lindemans een kostbaar wapen in de strijd van de Vlamingen tot handhaving van hun taal en hun eigen wezen in de hoofdstad.

René Victor

BOULE René : Plaidoyer pour l'avocat. - Les Editions Nagel. Parijs. 1950. 134 p.

Het paradox, dat in de titel is vastgelegd, blijft aanhouden doorheen heel het boek, dat in enkele woorden zou kunnen samengevat worden: het beroep van advocaat is het allerhoogste en allerwaardigste dat men zich kan indenken; in de tegenwoordige tijd is echter dit beroep zo laag gevallen dat het dreigt volkomen ten onder te gaan. Schrijver zou deze ondergang willen beletten en hij meent het niet beter te kunnen doen dan door aan de leden der balie het pijnlijk en zelfs gruwelijk karakter van de hedendaagse toestand onder ogen te stellen. Voortdurend onderlijnt de auteur dat zijn bewondering voor de advocatuur hem het sarcasme ingeeft waarmee hij de hedendaagse advocaten te lijf gaat.

Men vraagt zich af wie de schrijver is. Hij beweert geen advocaat te zijn en enkel als buitenstaander op objectieve wijze de gebreken der hedendaagse advocatuur te observeren. Hij moet nochtans zeer dicht bij de balie gestaan hebben om op allerlei gebied zo nauwkeurig ingelicht te zijn en zo voortreffelijk zekere toestanden te kunnen uitbeelden. Dat hij echter geen advocaat is blijkt wel uit het feit dat hij de wan-toestanden, die hij beschrijft, op schromelijke wijze overdrijft en dat hij zowel in zijn bewondering als in

zijn afkeuring de grenzen van de werkelijkheid op volstrekt fantaisistische wijze te buiten gaat.

Het eerste deel van het werk is een realistische beschrijving van de lamentabele toestand waarin de meeste advocaten in deze dagen verkeren en zulks in tegenstelling met de glansperiode welke de balie in de 19e eeuw heeft gekend. Niet alleen is de miserie nijpend op financieel gebied en lijden de zieke en oude advocaten gebrek, doch fierheid en onafhankelijkheid zijn volledig uit de advocatuur verdwenen. Het beroep wordt een pijnlijk gesjacher om karig toegemeten honoraria, waaruit de ellendigste verstandhouding met zaakwaarnemers en allerlei onguere elementen voortspruit. Er zit geen vlam meer in de advocaten van deze dag, er is geen enthousiasme meer voor het beroep, er komt geen vernieuwing en geen aanpassing aan de tijd.

Een van de redenen waardoor het zover kwam is de tragische dood van zoveel jonge juristen op de slagvelden in de twee wereldoorlogen. De besten, waarvan de vernieuwingsgeest diende uit te gaan, zijn gevallen. De jeugd ontbreekt aan de balie. Er heerst in het midden der advocaten enkel sleur en slenter en een streng conformisme is de eerste voorwaarde van het succes. De keuze van de leiders der orde brengt geen strijd meer mede om ideeën, maar « un gigantesque marathon du sourire et de la coupe de champagne ». De hedendaagse balie is gekenmerkt door een misprijzen voor de werkelijkheid, door een gebrek aan kennis van de actualiteit en door een hopeloze strakheid van geest. Het gezond eergevoel is in grote mate verdwenen en de hypocrisie viert hoogtij. De nijdigste strijd om het bestaan beheerst de verhoudingen tussen confraters en er is thans een toestand aangebroken, zoals deze die voorspeld werd door Stafhouder Salle wanneer hij zegde « Je frémis à la pensée qu'un jour prochain peut-être les avocats seront réduits à demander à l'exercice de leur profession leurs moyens d'existence ».

De waarde van de advocaat bestond traditioneel hoofdzakelijk uit drie deugden: de moed, de fierheid en de intellectuele superioriteit. Alle drie zijn thans verdwenen. Zowel tegenover het gezag als tegenover de magistratuur blijft er thans slechts lafheid en onderdanigheid over. Daardoor is het prestige van de advocaat geweldig geslonken; zowel in het cabinet van de minister als in dat van de onderzoeksrechter en zelfs in de gevangenissen, waar hij zijn cliënten bezoekt, wordt de advocaat beschouwd als een ongewenste en nutteloze indringer. Hij reageert enkel door dieper de rug te buigen, te glimlachen en zich onderdanig te tonen. « Ils étaient des seigneurs; ils sont devenus des courtisans... Ils défendaient; ils se défendent ».

De fiere incidenten die de balie vroeger tegen de magistratuur verwekte met de glorieuse onverzettelikheden van zo vele advocaten, komen niet meer voor;... een van de belangrijkste bekommernissen der balie is thans het bekomen van een gering pensioen voor de oude dag.

De beschuldiging heeft op de strafzittingen een oneindig voordeel op de verdediging weten te behalen. Vroeger was elk betichte, die voor de rechtbank verscheen, nog een onschuldige « c'est maintenant un coupable ». De vormen van het gerechtelijk debat gaan haast volledig verloren en het pleidooi wordt herleid tot een onbeduidend geraaskal.

De onaandachtzaamheid van de magistratuur is algemeen; te veel slechte pleidooien hebben op de diepste wijze het crediet van de balie geschokt. Er zijn voorzeker nog wel redenaars aan de balie, maar

zij zijn... « si intimidés par l'assurance d'imbéciles, si décontenancés par l'inattention des juges, si absorbés par la nécessité d'un résultat » dat hun pleidooien zakken onder het peil van de woordvloed der marktkramers. Het gesproken debat gaat zelfs helemaal teloor ten voordele van het geschrift; in kleine zaken « un désolant abaissement de la forme » en in de grote zaken « une médiocrité d'esprit plus affligeante encore ».

Een van de type-advocaten van deze tijd, waarop de schrijver zijn giftigste pijlen afschiet, is stafhouder Henri Robert, die handig genoeg was « pour avoir fait de ses défauts et de ses incapacités les vertus mêmes de l'éloquence moderne ». Dan wordt in het belachelijke getrokken het te Parijs bestaande stelsel van de « Conférence du stage », waarvan de jaarlijkse prijskampen slechts vaststellen « le triomphe aisé des ratés de l'Ecole Normale ou du Conseil d'Etat ».

In het laatste deel van zijn boek schildert de schrijver dan het beeld van de ideale advocaat, die tegelijkertijd zou moeten beschikken over de meest verscheiden hoedanigheden: « acharnement, agressivité, énergie », maar tevens « douceur, tempérance et largeur de vue »; de advocaat, die in de wereld van specialisten, die zich thans aan het vormen is, de laatste posten dient in te nemen, die traditioneel voorbehouden waren « à l'honnête homme ».

Dit ideaal beeld van de advocaat is echter niet meer te vinden en men stelt bij de advocaten van deze dag geen andere poging meer vast dan het zich inschakelen in de laagheid van de hedendaagse maatschappij. « Rien de plus amoral, rien de plus démoralisant surtout que le monde judiciaire ».

Ook de vrouw aan de balie heeft het bij René Boulé erg te verduren: « Supposé que la femme ne soit pas faite pour le barreau, le barreau d'aujourd'hui est fait pour elle ».

Dit alles beweert schrijver te hebben moeten mededelen om zijn geweten te ontlasten. En wanneer hij zich afvraagt welk de toekomst zal zijn van de balie besluit hij dat deze zal moeten kiezen tussen russificatie of amerikanisatie. « Les avocats semblent n'avoir d'autre choix qu'entre la concentration capitaliste ou la fonctionnarisation socialiste ».

Schrijver is de mening toegedaan dat de fonctionnarisatie noodzakelijk zal zijn en dit de enige oplossing is die aan de advocaten van deze tijd de onafhankelijkheid zal terugschenken die ze verloren hebben. Liever één heer dienen dan slaaf te zijn van de willekeurige eisen der cliënten, van de welwillendheid van de pers en van de zucht naar het geld. Als fonctionnaris zal de advocaat, na de strijd om het winstbejag, eindelijk tot het begrip van de dienst komen. Het is met dit beeld voor ogen dat de auteur de opruiming voorspelt van de advocatuur zoals ze thans bestaat, met de hoop dat het gesloten midden van de balie, waar thans « l'adjudantisme tient lieu d'autorité », zal ineenstorten om plaats te maken voor een verhouding van dienstverband, waarbij in veel grotere mate dan thans de traditionele deugden van de advocatuur zich opnieuw zullen kunnen ontwikkelen.

Het is wel een huiveringwekkend beeld dat de schrijver ons schildert en niettegenstaande zijn overdrijvingen, zijn tegenstrijdigheden en zijn onrechtvaardigheden zijn er toch voortdurend op elke bladzijde harde waarheden, die de advocaat van heden ten zeerste treffen. Dat de schrijver een verbitterd persoon is, die om redenen die ons niet bekend zijn, een partijdige vooringenomenheid koestert ten opzichte van de balie, is overduidelijk, doch het is

voorzeker nuttig voor elk advocaat eens een beeld van zijn beroep in ogeschouw te nemen, dat met de zwartste kleuren geschilderd is, al ware het maar om in zich onbewust het verzet te voelen opkomen tegen de apodictische vernietigingsoordelen van de auteur.

Dat er tegenstrijdigheden in zijn werk voorkomen en dat het beeld van de advocaat, dat hij voorstelt, niet met de werkelijkheid overeenstemt, is des te duidelijker, waar wij op blz. 67 van zijn boek lezen wat hij zegt over de houding van de advocatuur na de bevrijding: « Le grand oeuvre des avocats de ce temps, leur plus haute période, je me persuade qu'ils se placent au lendemain de la libération, durant ces trois ou quatre années de vengeance, où la Justice a plus d'une fois perdu jusqu'à son nom. Alors, contre le régime, contre la presse, contre la multitude, le barreau, le barreau seul, tragiquement, magnifiquement seul... »

De balie is dus wel nog in staat tot grootse prestaties, volledig aansluitend aan zijn traditionele nobele zending van verdediging tegen alles en iedereen, van verdediging der zwakken en schuldigen, enkel in het bewijstzijn daarbij een hoge maatschappelijke plicht te vervullen. De aanhaling van deze zin alleen zou aantonen hoe ongerijmd zoveel van de beweringen van de auteur zijn. En men vraagt zich af, wanneer de balie tot het fonctionnarisme zou zij gekomen, of een dergelijke houding van harentwege ook nog maar denkbaar zou kunnen zijn.

Veel fantasie wordt er in dit boek verteld, maar toch doen veel gegevens van de auteur diep nadenken. Ondanks het feit dat het in een slechte stijl geschreven is en dat het enkel kan gerangschikt worden in de categorie der hatelijke pamfletten is het toch het lezen overwaard, al ware het slechts om aan de werkelijke advocaat van deze dag het zeker bewustzijn bij te brengen dat zijn beroep niet wordt uitgeoefend zoals de schrijver dit in zijn boek uiteenzet.

René Victor

Edmond PRIVAT, Trois expériences fédéralistes, Etats-Unis d'Amérique, Confédération Suisse, Société des Nations. — Neuchâtel, Editions de la Baconnière, z.d., 110 blz.

Dat de tweede wereldoorlog voor de Zwitserse denkers geen stagnatiepunt is geweest, doch veeleer een tijd van vruchtbare bezinning, te midden van de strijd der andere volkeren, wordt ook weer aangetoond door dit werk, dat einde 1942 van de pers kwam.

De Paus had er in zijn Kerstboodschap van 1939 de nadruk op gelegd, dat men zich, vooraleer de nieuwe en noodzakelijke internationale organisatie op te bouwen, aan de reeds opgedane ervaringen en aan de gemaakte fouten moest spiegelen. In die geest heeft Privat een kort onderzoek willen wijden aan drie federale experimenten: twee successen, de Verenigde Staten van Amerika en de Zwitserse Bond, — en een mislukking, — de Volkenbond van 1919.

In het Amerikaanse en Zwitserse experiment ziet hij de geslaagde overgang van de soevereiniteitsvoorwaarden der Staten of kantons tot de gezamenlijke beveiliging van hun nog meer kostbare onafhankelijkheid, en ook de gelukkige groei van een gemeenschappelijk federaal gevoel, naast ieders blijvende gehechtheid aan het kleinere vaderland. Anderzijds toont hij aan hoe juist het hardnekkig gemis aan een ruimer gemeenschapsgevoel de Volkenbond in weinige jaren tot een roemloos fiasco bracht, ondanks het gedeeltelijk succes van instellingen zoals het Internationaal Ar-

beidsbureau, het Internationale Hof van Justitie en de Mandatencommissie.

« *Le but du présent livre est d'apporter des faits qui provoquent la réflexion* ». Zo luidt een der laatste volzinnen van het werk (blz. 104). Zeker is Privat in dit opzet geslaagd; en al is reeds veel veranderd sedert 1942, toch verdienen zijn boeiende lessen, uit de feiten geput, nog steeds te worden overwogen door hen die het ernstig menen met de *transquillitas ordinis* in Europa en in de wereld.

Jan De Meyer.

ANDRÉ Robert, La réparation du dommage moral — Avec la collaboration de Aug. SMEDTS. — Antwerpen, Imprimerie Dujardin et Persoons, pp. 128.

De heer André is geen onbekende voor de lezers van dit weekblad. In 1946 publiceerde hij een boek over « Assurance et responsabilité des tiers », waarin de samenloop van schadevergoedingen en het verhaalsrecht van de verzekeraar opnieuw is onderzocht; in 1950 verscheen het eerste deel van een te zamen met Felix Monette en Albert de Villé geschreven « *Traité des Assurances terrestres* », dat uit vier delen zal bestaan en een volledig nieuwe en uitvoeriger bewerking is van het voortreffelijk werk van wijlen Willy van Eeckhout: « *Le droit des assurances terrestres* » (1933, 2e druk). Werkzaam in het assurantiebedrijf, is hij bovendien een der actiefste medewerkers van het door de « Union professionnelle des entreprises d'assurances belges et étrangères opérant en Belgique » (U. P. E. A.), uitgegeven *Bulletin des Assurances*.

In het onderhavige werk behandelt André de vergoeding van de zg. morele schade, een vraagstuk, waarmede elk assuradeur bijna dagelijks te doen heeft en voor deze in hoofdzaak bestaat uit de moeilijkheid om de omvang daarvan te bepalen. De auteur is van mening, dat deze moeilijkheid — zonder het principiële recht op vergoeding te durven bestrijden — zo groot is, dat eensdeels de onmogelijke evenredigheid tussen de schade en de vergoeding als postulaat moet worden aanvaard en anderdeels het gewenst is — ten einde het « arbitraire » van de huidige rechtspraak zoveel als doenbaar is, te beperken — « tarieven » op te stellen.

Na uiterst beknopt het standpunt van de rechtsleer en de rechtspraak in België, Nederland, Frankrijk en Engeland te hebben uiteengezet (hoofdstuk I), bespreekt André in het tweede hoofdstuk verschillende categorieën gevallen van immateriële schade. Belangwekkend zijn de in dit verband door hem opgemaakte lijsten van door recente rechterlijke beslissingen (meestal onuitgegeven) toegewezen vergoedingen wegens het overlijden van een echtgenoot, echtgenote, vader, moeder, kind, broer of zuster, wegens ondergane smart vóór het sterven (ex haerede), wegens blijvende en tijdelke arbeidsongeschiktheid, wegens het zien van het lijden van een geliefd wezen, wegens esthetisch nadeel. Of deze lijsten als « tarieven » te hanteren zijn moet evenwel betwijfeld worden, alleen reeds doordat de omstandigheden van een geval bijna nooit met die van een ander zullen overeenstemmen. Ten aanzien van de vergoeding ex haerede, van die wegens het zien van het lijden van een geliefd wezen of wegens geringe schade is André van oordeel, dat deze niet zouden mogen toegekend worden; ook behoort volgens hem de strekking van de rechtspraak om immateriële en materiële schade bij blijvende en/of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid te vermengen, te worden aangemoedigd.

Terwijl hij in een vierde hoofdstuk de verschillende door hem verdedigde stellingen samenvat en zijn conclusies formuleert, tracht hij in het daaraan voorgaande hoofdstuk aan te tonen, dat op de vergoeding wegens immateriële schade de compensatoire interesten slechts vanaf de dag van het vonnis zouden verschuldigd zijn. Voor deze thesis, die in haar algemeenheid zeker onjuist moet geacht worden, beroept hij zich op enkele rechterlijke beslissingen en op De Page, die zulks evenwel nergens in zijn werk beweert.

Uit het voorgaande blijkt voldoende, dat de heer André slechts enkele aspecten van het vraagstuk der vergoeding van immateriële schade ter sprake heeft gebracht en dat de door hem verdedigde stellingen zeker niet van eenzijdigheid zijn vrij te pleiten. Zulks mag hem evenwel niet verweten worden, vermits hij voor zijn persoonlijke mening en voor het door hem beoogde doel onomwonden uitkomt.

B.

BALIELEVEN

VLAAMSE CONFERENTIE DER BALIE VAN ANTWERPEN

De voordracht die Mr Van Alsenoy zou houden over het onderwerp « Psychologie van de Machthebber », was wel van aard om een zeer intense belangstelling te wekken bij al diegenen die zich de schitterende rede herinnerden welke deze sympathieke confrater uitgesproken heeft ter gelegenheid van de jongste plechtige openingszitting van de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen. Met zijn « Lof der Hypocrisie » had Mr Van Alsenoy getoond hoe vaardig hij was in het hanteren van de gevaarlijke wapens waarover hij beschikt: zijn scherpe kritische geest, zijn zin voor humor en paradoxe. Ditmaal bewees de spreker dat zijn levenshouding niet eenzijdig afbrekend is, doch dat hij integendeel zeer constructief werk kan scheppen.

In feite bestond de voordracht van Mr Van Alsenoy uit zeer breedvoerige lezingen van extracten uit een werk dat hij in voorbereiding houdt en dat binnen kort zal gepubliceerd worden. Een meer uitvoerige recensie van dit merkwaardig en veel belovend boek, zal, bij de verschijning, in het Reshtkundig Weekblad gegeven worden.

Reeds in zijn jongste jaren, werd Mr Van Alsenoy diep getroffen door de vaststelling dat « de geschiedenis niets anders is dan een aaneenschakeling van verdrukking van velen door weinigen ». Vandaar zijn poging om de psychologie van de machthebbenden te doorpeilen.

Na de macht, als zijnde een ingrijpen in het leven van anderen door de wijziging van hun levenswaarden en van hun opvattingen, omschreven te hebben, brengt de spreker de psychologie van de machthebber in verband met hetgeen hij noemt « het algemeen aanvaarde » en bewijst dat op bewuste of onbewuste wijze, zelfs bij zeer ontwikkelde mensen, het geloof bestaat dat de machthebber « flink » is. Vervolgens toont hij aan hoezeer de mensen bekommerd zijn om de indruk te kennen die zij op anderen uitoefenen en hoe zelfs vooraanstaande kunstenaars, die vol misprijzen zijn voor de menigte, in feite inwendig het meest lijden onder haar onverschilligheid. De machthebber, maar dan wie ook, is gevoelig aan de opinie van de anderen en wenst dat zijn voortreffelijkheid algemeen zou erkend worden.

Zo komt Mr Van Alsenoy ertoe te spreken over het

« verhoogd bewustzijn » van de machthebber, dat bij sommigen tot een werkelijke ontubbeling van de persoonlijkheid leidt.

Het besluit van de spreker was dat de machthebber voor de maatschappij een bron van onheilen is en dat de democratie die stremmend werkt op de invloed van de machthebbers, in feite het enig aanvaardbaar regime is.

Mr Van Alsenoy heeft de grote verdienste gehad een zuiver oorspronkelijk werk te leveren en plukt dan ook de vruchten van een zeer moedig zelfstandig denken, los van de gangbare opvattingen. Hoewel meer en meer de sociologie eerder op documentatie dan op abstracte beschouwingen aangewezen is, mag aan het « essai » van Mr Van Alsenoy een grote waarde gehecht worden, omdat het gezond verstand bij hem nooit zijn rechten verliest.

Deze vergadering, welke op 9 Mei 11., in de Kapel van Bourgondië doorging, werd geheven, nadat de Voorzitter Mr Van Cuyck, met zijn ingeboren vriendelijkheid een woord van hartelijke dank tot de spreker gericht had.

R.R.

CONFERENCE DU JEUNE BARREAU TE BRUSSEL

Op Donderdag 10 Mei 11. heeft de Conférence du Jeune Barreau te Brussel, in de zaal der plechtige zittingen van het Hof van Verbreking, een belangrijke en originele manifestatie ingericht, die er in bestond een reconstructie te verwezenlijken van het proces dat de kern vormt van het bekend boek van Albert Camus « L'Etranger ».

Ieder kent dit werk van de gevierde auteur en weet welke vooraanstaande plaats het inneemt in de Franse letterkunde van deze dag. Door zijn scherpe psychologische analyse, zijn zeer persoonlijke stijl en zijn eigenaardige wereldbeschouwing, is Albert Camus een van de schrijvers die leiding geeft in de jonge Franse letteren en wordt er van hem dikwijls gezegd dat hij thans de plaats inneemt die bij een vorige generatie werd ingenomen door André Gide. L'Etranger, dat misschien wel het beste boek is dat Camus tot nog toe geschreven heeft, bezit buiten zijn literaire en psychologische kwaliteiten, nog de eigenschap in een periode, waarin de strafrechterlijke repressie zeer scherp is, stelling te kiezen voor de ijdelheid en onnuttigheid van de repressieve actie. Het boek verhaalt op zeer sobere, doch diep doordringende wijze het triestig avontuur van een persoon met onverschillig karakter, die komt tot het plegen van een doodslag tengevolge van zeer toevallige omstandigheden, zonder zich ten slotte rekenschap te geven van de aanleiding of de betekenis van zijn daad en het beschrijft de behandeling dezer zaak vóór een assisenhof met de zeer treffende ontleding van de reacties welke zowel het geding zelf als de uitspraak van het doodvonnis verwekken op de beschuldigde.

Dat het niet gemakkelijk was de inhoud van dit sterk samengebonden en overrijk boek voor te brengen op een openbare vergadering spreekt vanzelf, doch het moet ter ere van de Conférence du Jeune Barreau te Brussel gezegd worden, dat onze confraters hierin op schitterende wijze geslaagd zijn en dat de hersamenstelling van het proces een prachtig succes is geworden.

Als inleiding gaf de Voorzitter der Conférence, Mr Gilson de Rouvreur, een korte uiteenzetting over de bijzonderste tendenties in de strafrechtswetenschap

van deze dag. Het was lumineus en tevens zakelijk.

Onmiddellijk daarna ving de hersamenstelling aan van het proces. Deze was op de gelukkigste wijze opgevat geworden. In de in het donker gehouden zaal belichtten felle schijnwerpers de acteurs en onder-vraging van beschuldigde, verhoor van de getuigen en pleidooien van burgerlijke partij, beschuldiging en verdediging werden op zeer realistische wijze weer-gegeven, het alles zo dicht mogelijk bij de tekst van het boek zelf.

Diep aangrijpend was dan telkens tussen de verschillende episoden van het proces, in de volledig donkere zaal, de stem van de luidspreker waarmede de bedenkingen van de beschuldigde in de tekst van Camus werden ten gehore gebracht.

Al diegenen die deelgenomen hebben aan dit « spel » hebben werkelijk het maximum gehaald uit de grote mogelijkheden die in het ontwerp waren opgesloten.

Deze zo voortreffelijke opvoering oogstte dan ook vanwege het overtalrijke publiek een uitbundige bijval.

Vermelden wij dat naast de Heer Minister van Justitie, heel de magistratuur van de hoofdstad aanwezig was. Voor de magistraten, die dagelijks hebben stelling te nemen in de meest delicate gewetenskwesties, zal vorzekeer de thesis, die uiteindelijk door Camus in zijn boek wordt verdedigd, namelijk de onnuttigheid van de repressie in het algemeen, aan-leiding geweest zijn tot grondig gewetensonderzoek.

Vóór de opvoering had er ten huize van Mr Van-derveeren een schitterende receptie plaats en na de vertoning ontving de Voorzitter der Conférence du Jeune Barreau, Mr Gilson de Rouvreur, een talrijk gezelschap te zijnen huize.

R.V.

MEDEDELINGEN

RESOLUTIES VAN DE HOGE RAAD DER GEVANGENISSEN IN ZAKE MISDADIGE JEUGD

De Hoge Raad der Gevangeniszen, onder voorzitter-schap van de heer Van Dievoet, heeft zo pas het onderzoek van de resoluties in zake de misdadige jeugd beëindigd.

Wij stellen voor dienaangaande de volgende mede-delung te laten verschijnen :

Het wordt ten huidige dage niet meer betwist dat de kinderen die inbreuken plegen, voor een speciale rechtsmacht dienen te verschijnen, die hun maatregelen van opvoedende en beschermende aard oplegt.

Van het ogenblik nochtans dat de jongeling de ouderdom der strafrechterlijke meerderjarigheid be-reikt heeft, verschijnt hij voor de gewone rechtbanken en wordt tot dezelfde straffen verwezen als de vol-wassenen.

In België beschikken we sedert ruim dertig jaar over strafschoolen voor de behandeling van de jeugdige delinkwenten. Doch de opneming in deze inrichtingen gebeurt slechts door een administratieve beslissing.

Het instellen van nieuwe maatregelen met een op-voedend karakter, die toepasselijk zijn op de jeugdige delinkwenten, blijkt noodzakelijk. Een speciale kamer van de rechtbank, jeugdrechtbank genaamd, dient met de toepassing er van gelast.

Deze rechtbank zou dienen kennis te nemen van de inbreuken gepleegd door jongelingen die op het ogenblik der feiten van 16 tot 25 jaar oud zijn. Zij zou samengesteld zijn uit een gespecialiseerd rechter,

bijgestaan door twee bijzitters niet-magistraten, maar die belang stellen in de problemen van de peniten-tiaire⁴⁾ behandeling welke aan deze categorie van de-linkwenten dient voorbehouden.

Alhoewel de klassieke straffen behouden blijven legt de Hoge Raad der Gevangeniszen de nadruk op het belang slechts nieuwe maatregelen, die beter aangepast zijn aan de misdadige jeugd, op deze jeugdige delinkwenten toe te passen. Er werd derhalve voorgesteld aan de rechter de mogelijkheid te geven de jongeling onder probation te stellen of hem voor een termijn van drie jaar in een strafschoole te interneren.

De Raad was bovendien van oordeel dat de rechter, in 't merendeel der gevallen, zou ingelicht worden over de persoonlijkheid van de delinkwent. Te dien einde zou deze een medico-psychologisch onderzoek van de beklagde en een sociaal enkwest, mogen bevelen.

Anderzijds werd het passend geoordeeld de rechter, bij de strafuitvoering te betrekken. Hij zou op de hoogte worden gehouden van de ontwikkeling van de penitentiaire behandeling en zou aan de Administratie iedere suggestie kunnen maken die hij nuttig acht, onder meer het onderzoek voor een voorwaardelijke invrijheidstelling uitlokken.

Met de bedoeling zijn voorkeur voor de nieuwe maatregelen klaar aan te tonen, heeft de Hoge Raad der Gevangeniszen de mening uitgedrukt dat in de gevallen van veroordeling tot internering in een strafschoole de beslissing tot voorwaardelijke of voorlopige invrijheidstelling aan de rechter zou dienen toevertrouwd. Deze zou zich naar de straffenrichting mogen begeven ten einde er al de nodige inlichtingen met het oog op de te nemen beslissing, in te zamelen.

Indien de jongeling onder probation werd gesteld, zou de rechter gemachtigd zijn 't zij de opgelegde voorwaarden te wijzigen, 't zij deze maatregel te ver-vangen door een gewone gevangenisstraf of een inter-nering in een strafschoole.

Overzicht van de buitenlandse juridische literatuur

NEDERLAND

- Barents J. — De wetenschap der politiek. Een terreinverken-ning. — 2e dr. 's Gravenhage, A.A.M. Stols. — 156 p.
Liefstuck P. — De overheid neemt en geeft. De financiële politiek van de regering en de sociale achtergrond daarvan. — Amsterdam, De Arbeiderspers. — 36 p.
Lubberink W. — Onze samenleving. Eenvoudige burger-schapskunde voor iedereen. — Groningen, P. Noordhoff. — 188 p.
Rechtsbescherming, Verhoogde. Verslag van de algemene vergadering, gehouden te Utrecht op 19 Oct. 1950. — Haarlem, H.D. Tjeenk Willink & Zoon. — 47 p.
Timmermans J.C. — Rijks- en provinciale belastingen. Handleiding voor studerende. — 2e dr. Alphen a.d. Rijn, N. Samsom. — VIII. 215 p.
Valkhoff J. — De nieuwe wettelijke bescherming van de huurder. — Zwolle, W.E.J. Tjeenk Willink. — 18 p.
Waesberge Th. H.G.A. van, L.G. van Kats en J.B. van Broekhuizen — Wegenverkeerswet. — Dokkum, Schaafsma & Brouwer. — 458 p.
Wel, D. van der. — Administratiefrechtelijke nulliteiten. (Proefschrift Leiden). — Arnhem, G.W. van der Wiel & Co. — XII, 200 p.
Wermeskerken J.H. van. — Wetboek van militair strafrecht en wet op de krijgstuicht met verwijzing naar betrek-kelijke wetsbepalingen en bijlagen. — Zwolle, W.E.J. Tjeenk Willink. — 210 p.

FRANKRIJK

- Aubouin J. M. — Le droit au nom de Cognac. — Recueil Sirey. — 373 p.
Capeau C. — La convention collective de travail. La con-ciliation et l'arbitrage. — Dalloz. — 158 p.
Hubrecht G. — Droit usuel. Notions essentielles de Droit public. — Recueil Sirey. — 132 p.
Perceron J. et Bouteron J. — La nouvelle législation fran-çaise et internationale de la lettre de change, du billet

- à ordre et du chèque. — Recueil Sirey. — 353 p.
Ripert G. — Aspects juridiques du capitalisme moderne. 2e édit. 1951. Libr. gén. de droit et de jurisprudence. — 354 p.
Robert J. — Supplément au traité de l'arbitrage. — Recueil Sirey. — 71 p.
Sangnier G. — L'évolution de la propriété rurale dans le district de Saint Pol pendant la Révolution. — Recueil Sirey. — 236 p.
Trotabas L. — Précis de science et législation financières. 11e édit. Dalloz. — 440 p.
X.X.X. — Travaux du Comité français de droit international privé. 8e et 9e années 1946-1947 et 1947-1948. — Dalloz. — 168 p.

DUITSLAND

- Bargatzky W.* — Waffenrecht der Bundesrepublik Deutschland. — München u. Berlin: Beck 1951. — 96 p.
Bechert R. en *L. Reitberger.* — Wegweiser und Formularbuch des gesamten Strafrechts. — Nürnberg: Stoytscheff (1959). — 288 p.
Capelle K. H. — Handelsrecht (ohne Gesellschafts- und Seehandelsrecht). — München u. Berlin: Beck 1951. X, 131 p.
Die Gesetze zur Neuordnung des Geldwesens. Hrsg. von der Bank deutscher Länder. (Frankfurt/Main) 1950.
Hueck A. — Gesellschaftsrecht. München u. Berlin: Beck 1951. VIII, 223 p.
Kern E. — Rechtsfälle aus dem Strafprozess. — München u. Berlin: Beck 1951. 141 p.
Kraus H. — Staatsinteressen im internationalen Leben. — München: Isar-Verl. 1951. 32 p.
Lent Fr. — Freiwillige Gerichtsbarkeit. — München u. Berlin: Beck 1951. VII, 125 p.
Nipperdey H. C. — Arbeitsrecht. — München u. Berlin: Beck 1950.
Wiefels J. — Römisches Recht. Düsseldorf: Schwann; Stuttgart: Kohlhammer (1950). 147 p.
Kipp H. — Naturrecht und moderner Staat. — Nürnberg: Glock & Lutz 1950. — 174 p.
Mölders C. u. *Walter Hankela.* — Das neue Lohnsteuerrecht. — Berlin: Verl. Berliner Steuer-Blatt (1951). — 100 p.
Stadtmüller G. — Das abendländische Rechtsbewusstsein. — Nürnberg: Glock & Lutz (1951). — 75 p.
Thode R. — Laie und Rechtsgang. Richter, Laie und Anwalt im Amtsgerichtlichen Zivilverfahren. — Hamburg: v. Zahn & Jaensch 1950. — 75 p.
Becker H. — Kraftverkehr-Haftpflicht-Schäden. Die regulierung in d. Versicherungspraxis. — Karlsruhe: C. F. Müller (1951). — 190 p.
Danehl E. — Das Landesrecht in Niedersachsen. — Stuttgart u. Köln: Kohlhammer (1951).
Dehlinger A. — Bundes- und Berliner West- und Ostrecht, Ostzonen- und Besatzungsrecht, Reichsrecht seit 1867 und Völkerrechtliche Verträge, auch Teilbundesrecht der Länder. — Stuttgart u. Köln: Kohlhammer 1951. XX, 91 p.
Lange R. — Leitfaden der Sozialversicherung und das Bundesversorgungsgesetz. Göttingen: Schwartz 1951. 109 p.
Süß Th. — Bürgerliches Recht. Braunschweig: Schlösser (1950). — 122 p.
Utescher E. A. — Der Mailand-Prozess. — Berlin, München, Detmold, Köln: Heymann 1951. — 128 p.
Wacke G. — Das Recht der Angestellten und Arbeiter im öffentlichen Dienst. — Braunschweig Schlösser 1950. — 32 p.
Beushausen W. — Das deutsche Notariatskostenrecht. — Berlin, Detmold: Heymann 1951. XVI, 838 p.
Fechner R. — Grundriss des Steuerrechts. — Berlin u. Frankfurt a. M.: Verl. f. Rechtswissenschaft vorm. Vahlen 1951. VIII, 168 p.
Grieser A. — Recht der Selbstverwaltung in der Sozialversicherung nach dem Bundesverwaltungsgesetz. München: Pflaum 1951. — 88 p.
Jung I. — Presse, Rundfunk und Film im Gerichtssaal. — Bad Harzburg: Ellinghaus 1951. — 80 p.
Schönke A. — Das Rechtsschutzbedürfnis. — Detmold, Frankfurt a. M. Berlin: Nauck 1950. — 94 p.
Schwarz O. — Strafgesetzbuch. — München u. Berlin: Beck 1951. XX, 960 p.
Stein-Jonas Fr. Stein M., Jonas. — Kommentar zur Zivilprozessordnung. 17., neu bearb. Aufl. von Adolf Schönke. — Tübingen: Mohr (Siebeck) 1949-51.
Barske K. — Grundriss des Steuerstrafrechts und Steuerstrafverfahrensrechts. — Stuttgart: Fachverl. f. Wirtschafts- u. Steuerrecht 1950. XII, 159 p.
Bohne G. — Menschenwürde und Strafrecht. Rede, gehalten bei d. feierlichen Uebnahme d. Rektorats d. Universität zu Köln am 10. November 1949. — Krefeld: Scherpe (1951). — 33 p.
Burhenne L. — Urheber-, Erfinder- und Wettbewerbsrecht einschliesslich internationalem Recht, Verfahrensrecht, Recht der DDR. — München u. Berlin: Beck 1951. XIII, 601 p.
Dittus W. — Entwurf zu einem Baugesetz für die Bundesrepublik Deutschland. — Kassel: Müller. 1950. 108 p.
Mauz Th. — Deutsches Staatsrecht. — München u. Berlin: Beck 1951. VII, 276 p.
Strauss E. — Die Arbeitslosenhilfe. — Stuttgart: Fachverl. f. Wirtschafts- u. Steuerrecht 1950. 294 p.
Anders R. — Gesetzgebung der Alliierten Hohen Kommission in Deutschland mit Gesetzgebung der drei Besatzungsmächte. — Karlsruhe: C. F. Müller 1951.
Bühler O. — Steuerrecht der Gesellschaften und Konzerne. Berlin u. Frankfurt a. M. — Verl. f. Rechtswissenschaft vorm. Vahlen 1951. XVIII, 217 p.

- Eichler H.* — Wirtschaftsrecht. — Nürnberg: Abraham 1950. 87 p.
Der polizeiliche Eingriff in Freiheiten und Rechte. — Frankfurt a. M. Metzner 1951. XIV, 430 p.
Giese F. — Verfassungsgeschichte. — Braunschweig: Schlösser 1951. 32 p.
Hirsch E. E. — Gesellschaftsrecht. — Braunschweig: Schlösser 1951. 35 p.
Hofmann M. — Die Stellung der Vormundschaftsbehörde als familienrechtliches Kontrollorgan. — Zürich: Polygraph. Verl. 1950. 36 p.
Klatt R. — Die Menschenrechte in geschichtlichen Dokumenten bis zur Gegenwart. — Hagen: Pick 1950. 126 p.
Mardersteig H. — Funkwellen, insbesondere Rundfunkwellen im Völkerrecht. — Kiel: Selbstverlag 1950. XVI, 295 p.
Maschke H. — Das Krupp-Urteil und das Problem der «Plünderung». — Göttingen: Musterschmidt 1951. 141 p.
Mauz Th. — Das Recht der öffentlichen Sachen (und Anstalten). — Braunschweig: Schlösser 1951. 37 p.
Reinbothe H. — Das Währungsrecht der Bausparkassen. — Bonn, Frankfurt/M. Domus-Verl. 1951. 84 p.
Turegg K. E. von. — Lehrbuch des Verwaltungsrechts. — Berlin: de Gruyter 1950. XX, 536. 57 p.
Ulmur E. — Urheber- und Verlagsrecht. — Berlin, Göttingen, Heidelberg: Springer 1951. XII, 341 p.
Wolgast E. — Revision der Staatslehre. Nürnberg: Abraham 1950. 54 p.

TIJDSCHRIFTEN

Algemeen fiscaal tijdschrift - n° 7 en 8 van Maart-April 1951.

A. Tiberghien: De Wet van Houtte. — L. Bergé: Een kijkje in het belastingsysteem in Zwitserland.

Nederlands Juristenblad - Afl. 19 van 12 Mei 1951.

Prof. Mr H. F. W. D. Fischer: Hervorming van onze cassatierechtspraak. — Mr L. Erades: De onafhankelijkheid van de rechter en het volkenrecht. — Mr J. H. Polenaar: Quot Pars. — Mr J. M. Hermesen: Artikel 11, lid 2 van het Algemeen Reglement Dienst.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie - 12 Mei 1951 - n° 4190.

M. Drukker: Afwikkeling van joodse boedels. — Mr L. J. Hiioolen: Een weg tot vorming van kapitaal voor industrie-financiering door verlaging van inkomstenbelasting. — Mr J. W. Scheffer: Moderne wetgeving.

Journal des Tribunaux - n° 3894 van 6 Mei 1951.

Deschamps Jules: Eloge des avocats par un magistrat. — Georges Cassart: Les «claims» et la responsabilité militaire. — Willem Verougstraete: La loi du 30 décembre 1950 relative à la procédure devant les conseils de prud'hommes.

Nr 3895, van 13 Mei 1951:

Van Hecke Georges: La structure institutionnelle de la Communauté du charbon et de l'acier. — Tien-rien M.: La défense gratuite devant les conseils de guerre et cours militaires.

Journal des Tribunaux d'outre-mer - 15 Mai 1951 n° 11.

Mayné Marcle: Problèmes de défense sociale. — Meyers Jean-Armand: Le décret du 24 mai 1950 sur la responsabilité en matière d'accidents de roulage et l'assurance obligatoire.

Jurisprudence du Port d'Anvers - 7de en 8ste aflevering.

Rechtspraak.

Revue de Droit Intellectuel - n° 3-4 1951.

Sohet René: Du nom commercial et des marques nominales.

Revue pratique du Notariat Belge - 10, 20, 30 avril 1951. - 2339e aflevering.

Jean Bagniet: Saisie immobilière et voie parée.